

UPDATE Kennisbank Diversiteit en Emancipatie (IDEM Stedelijk expertisecentrum voor inclusie, discriminatie en (l)hbtq+) emancipatie) – september 2026

TITEL: 'Volk zoals jij' Welke ervaringen hebben Sinti, Roma en reizigers met discriminatie, en wat moet de overheid daaraan doen?

UITGAVE: Den Haag : Bureau Nationale Ombudsman, 2026

SAMENVATTING: Rapport van een verkennend onderzoek van de Nationale Ombudsman naar de ervaringen die Sinti, Roma en reizigers hebben met discriminatie en wat de overheid daartegen doet. Het is een vervolg op het rapport "Woonwagenbewoner zoekt standplaats" (2017) waarin de Ombudsman vaststelt dat het tekort aan standplaatsen een gevolg was van beleid van de overheid, dat sterk gericht was op vermindering van het aantal – toch al schaarse – standplaatsen of het. Sinti, Roma en reizigers hebben een eigen culturele identiteit. Die cultuur moet beschermd worden; onder meer het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) heeft dat bepaald. Uit artikel 8 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM) volgt dat Sinti, Roma en reizigers (waarvoor woonwagenbewoners als verzamelbepij wordt gebruikt) hun leven mogen leiden volgens hun eigen tradities. Het leven in een woonwagen is daarvan een integraal onderdeel. Daarom wordt ook wel de term woonwagenbewoners gebruikt. De overheid moet die levensstijl faciliteren. Het is voor veel woonwagenbewoners echter moeilijk om in een woonwagen te wonen. Dat komt doordat er al lange tijd een tekort is aan standplaatsen. De Nationale ombudsman vraagt hier sinds 2017 aandacht voor. In dit verkennend onderzoek spraken medewerkers van de Ombudsman op twee woonwagenlocaties met bewoners. Daarnaast spraken zij een aantal partijen die zich bezighouden met Sinti, Roma en/of reizigers, zoals het Nationaal Roma en Sinti Contactpunt (NRSCP) en de Vereniging Sinti, Roma en Woonwagenbewoners Nederland. Ten slotte bestudeerden zij verschillende onderzoeksrapporten van andere organisaties. De publicatie begint met de verhalen van Sinti, Roma en reizigers zelf. Na deze verhalen volgt een beknopt overzicht van de geraadpleegde onderzoeken. Tot slot geeft de Nationale ombudsman aan wat hij ziet op basis van de onderzoeken en de verhalen. En hij benoemt waar het kabinet en gemeenten mee aan de slag moeten.

Sinti, Roma en reizigers ervaren nog steeds belemmeringen op uiteenlopende terreinen, zoals de arbeidsmarkt, de woningmarkt en bij het afsluiten van financiële producten en verzekeringen.

De voortdurende confrontatie met vooroordelen en negatieve beeldvorming zorgt er bovendien voor dat sommigen hun afkomst en cultuur liever verborgen houden. Volgens de ombudsman laat ook de overheid zich nog te vaak leiden door stereotypen, waarbij de focus ligt op controle en handhaving in plaats van op het beschermen van rechten en culturele identiteit.

Ook op het gebied van huisvesting blijft de situatie zorgelijk. Hoewel het uitsterfbeleid voor woonwagenstandplaatsen in 2018 officieel werd beëindigd, is het tekort aan standplaatsen nauwelijks afgenomen. In de afgelopen drie jaar zijn slechts 99 nieuwe standplaatsen gerealiseerd, terwijl er naar schatting duizenden extra nodig zijn. Hierdoor hebben veel Sinti, Roma en reizigers het gevoel dat de gevolgen van het vroegere beleid nog altijd voortduren.

De achterstelling raakt niet alleen volwassenen, maar ook kinderen.

Zij krijgen regelmatig te maken met pesten, discriminatie en lage verwachtingen binnen het onderwijs. Daarnaast ervaren zij problemen bij het vinden van een stageplaats en wonen zij vaak op locaties waar onvoldoende ruimte is om veilig te spelen of op te groeien. Volgens de ombudsman versterkt dit het gevoel buitengesloten te worden van de samenleving. De Ombudsman vindt dat het kabinet verantwoordelijkheid moet nemen voor het herstellen van deze langdurige achterstelling. Hij pleit onder meer voor een betere bescherming van de woonwagenculturen en voor de erkenning van Sinti, Roma en reizigers als nationale minderheid.

Die erkenning zou moeten bijdragen aan een sterkere bescherming van hun rechten, cultuur en identiteit en ervoor zorgen dat zij daadwerkelijk worden betrokken bij beleid dat direct invloed heeft op hun leven. Volgens de ombudsman is het hoog tijd dat de overheid ervoor zorgt dat Sinti, Roma en reizigers kunnen wonen en leven op een manier die aansluit bij hun culturele tradities en levenswijze.

LINK: <https://www.nationaleombudsman.nl/system/files/bijlage/volk-zoals-jij-verhalen-van-woonwagenbewoners.pdf>

TREFWOORDEN: Huisvesting

Gemeentelijke overheid

Huisvestingsbeleid

Woonwagenbewoners

Woonruimteverdeling

Discriminatie

Roma en Sinti

CODE: 161.26

TITEL: Evaluatie Handhaving strafbaarstelling van seksuele intimidatie in het openbaar

AUTEUR(S): Groen, J.

Dijk, L. van

Bastiaansen, C.

Vaan, K. de

Abels, D.

Janssen, J.

UITGAVE: Amsterdam : Regioplan, 2026

SAMENVATTING: Evaluatieonderzoek naar de handhaving strafbaarstelling van seksuele intimidatie in het openbaar. In opdracht van het WODC hebben Regioplan en de Open Universiteit onderzocht hoe de sinds 1 juli 2024 ingevoerde strafbaarstelling van seksuele intimidatie in het openbaar (artikel 429ter Wetboek van Strafrecht) in de praktijk wordt gehandhaafd. Het onderzoek richtte zich op de inzet van de politie en op een pilot waarbij speciaal opgeleide boa's in zeven gemeenten bevoegd zijn om tegen seksuele intimidatie op te treden. Omdat de wet nog relatief nieuw is, moet het onderzoek vooral worden gezien als een eerste inventarisatie van ervaringen en resultaten, en niet als een definitieve beoordeling van de effectiviteit. De strafbaarstelling heeft als doel een duidelijke maatschappelijke norm te stellen dat seksuele intimidatie onacceptabel is en de veiligheid in de openbare ruimte, zowel offline als online, te vergroten. Het beoogde effect is dat daders kunnen worden aangesproken, vervolgd en bestraft, terwijl tegelijkertijd een preventieve werking ontstaat doordat potentiële daders worden afgeschrikt. In de onderzochte periode (juli 2024 t/m februari 2026) zijn 572 aangiftes gedaan van seksuele intimidatie, waarvan 107 online plaatsvonden. Ze werden niet allemaal opgepakt, bijvoorbeeld omdat de intimidatie moeilijk bewijsbaar was. In totaal zijn 250 zaken doorgestuurd naar het Openbaar Ministerie (OM). Ook het OM maakt

bij de opvolging en afdoening een selectie, waarbij de bewijspositie doorslaggevend is. Uiteindelijk kwamen 135 zaken terecht bij de rechter, die in de meeste gevallen een straf oplegde. In de pilotgemeenten zijn boa's speciaal opgeleid om seksuele intimidatie op heterdaad te constateren en hiervan proces-verbaal (pv) op te maken. Omdat seksuele intimidatie vaak vluchtig is en alleen van dichtbij kan worden waargenomen, gaan boa's hiervoor in burger de straat op. Door zich onopvallend tussen het publiek te begeven, kunnen zij dicht bij potentiële situaties van seksuele intimidatie komen en deze zo goed mogelijk op heterdaad constateren. Hiervoor werden in de pilotgemeenten circa honderd specifieke handhavingsmomenten georganiseerd in de periode juli 2024 tot en met februari 2026. Dit leidde tot 21 processen-verbaal (pv's) en zes reprimandes aan minderjarigen. Daarbij was de kwaliteit van de pv's, bijvoorbeeld wat betreft volledigheid, een aandachtspunt. Uit het onderzoek blijkt dat de handhaving inmiddels daadwerkelijk plaatsvindt. Politie en boa's zijn opgeleid om seksuele intimidatie te herkennen en te registreren. De inzet van boa's tijdens speciale actiedagen heeft ertoe geleid dat incidenten werden geconstateerd die anders waarschijnlijk onopgemerkt waren gebleven. De politie ontving in de onderzochte periode 572 aangiften van seksuele intimidatie in het openbaar, waarvan 250 zaken zijn doorgestuurd naar het Openbaar Ministerie (OM). Het OM heeft vervolgens een aanzienlijk deel van deze zaken vervolgd, wat heeft geleid tot rechterlijke uitspraken en veroordelingen. Tegelijkertijd blijkt dat veel zaken al vroeg in de handavingsketen uitvallen. Niet iedere waarneming of aangifte voldoet aan de wettelijke voorwaarden van het delict. Daarnaast spelen bewijsproblemen een grote rol. Seksuele intimidatie vindt vaak plaats zonder getuigen of ondersteunend bewijs, waardoor vervolging lastig is. Vooral online seksuele intimidatie blijkt moeilijk te handhaven en krijgt in de praktijk nog relatief weinig aandacht. Een belangrijke bevinding is dat de effectiviteit van de wet sterk afhankelijk is van praktische omstandigheden. De politie werkt voornamelijk reactief en is afhankelijk van meldingen en aangiften van slachtoffers. Boa's kunnen alleen optreden wanneer zij gedrag zelf waarnemen en worden bovendien vooral tijdens specifieke actiedagen ingezet. Daardoor is de kans dat daders worden betrapt sterk afhankelijk van de aanwezigheid van handhavers op het juiste moment en de juiste plaats. Uit de analyse van rechterlijke uitspraken blijkt dat rechters seksuele intimidatie beoordelen aan de hand van objectieve criteria. Niet alleen de ervaring van het slachtoffer is bepalend, maar vooral de vraag of het gedrag naar algemene maatstaven kan worden beschouwd als seksueel, indringend en intimiderend. De context van het gedrag speelt daarbij een belangrijke rol. Wanneer voldoende bewijs aanwezig is, volgen regelmatig veroordelingen, meestal in de vorm van een geldboete, maar in ernstigere gevallen ook werkstraffen of tijdelijke vrijheidsstraffen. Het onderzoek laat zien dat verschillende factoren de handhaving bevorderen. Goede samenwerking tussen boa's, politie en OM, structurele financiering, gerichte inzet op drukke locaties en evenementen, opleiding van handhavers en grotere bekendheid van de wet onder burgers dragen allemaal bij aan een effectievere aanpak. Tegelijkertijd bestaan er knelpunten zoals capaciteitsgebrek, verschillen tussen gemeenten, complexe bewijsvoering, onduidelijkheid over juridische begrippen en een lage meldings- en aangiftebereidheid van slachtoffers. De onderzoekers concluderen dat de strafbaarstelling een belangrijke stap is in de bestrijding van seksuele intimidatie en inmiddels concrete resultaten oplevert. Er is sprake van normversterking, meer mogelijkheden voor handhaving en een betere erkenning van slachtoffers. De beoogde afschrikwekkende werking en de bijdrage aan een

veiliger openbaar domein zijn echter nog niet overtuigend aangetoond. De huidige effectiviteit blijft beperkt doordat handhaving afhankelijk is van capaciteit, beschikbare bewijsmiddelen en bestuurlijke prioriteit. Om de handhaving te versterken adviseren de onderzoekers te investeren in structurele financiering en capaciteit, betere samenwerking tussen ketenpartners, voortdurende scholing van handhavers en een hogere kwaliteit van processen -verbaal. Daarnaast wordt aanbevolen meer aandacht te besteden aan online seksuele intimidatie, de meldingsbereidheid van slachtoffers te vergroten en de bekendheid van de strafbaarstelling verder te versterken door publiekscampagnes . Alleen wanneer deze randvoorwaarden beter worden ingevuld, kan de wet naar verwachting een grotere bijdrage leveren aan het terugdringen van seksuele intimidatie en het vergroten van de veiligheid in de openbare ruimte.

LINK: <https://repository.wodc.nl/server/api/core/bitstreams/d4299a56-0f44-4e53-ab02-7e7f41e7b4c/content>

SAMENVATTING:

<https://repository.wodc.nl/bitstreams/ca5f0509-7e56-43c6-8f00-fc697f9d1513/download>

FACTSHEET:

<https://repository.wodc.nl/bitstreams/bab65bce-99f0-4b73-9161-2f84933dc069/download>

TREFWOORDEN: Wet- en regelgeving

Strafrecht

Vrouwen

Discriminatie

Geweldpreventie

Intimidatie

Discriminatiebestrijding

Politie-optreden

Openbaar Ministerie

CODE: 175.26

TITEL: HBSC 2025. Gezondheid en welzijn van jongeren in Nederland

AUTEUR(S): Looze, M. de

Kapitein, M.

Dorsselaer, S. van

Rombouts, M.

Baams, L.

Geurts, S.

Lange, A. de

Monshouwer, K.

Peeters, K.

Schenk, L.

Eijnden, R. van den

Stevens, G.

UITGAVE: Utrecht : Universiteit Utrecht / Trimbos Instituut, 2026

SAMENVATTING: Editie 2025 van een onderzoek naar de gezondheid, welzijn en opvoeding van jongeren in Nederland, verricht in het kader van het internationale onderzoek "Health Behaviour in School-aged Children " (HBSC) . Het HBSC-onderzoek richt zich op een breed scala aan thema's die in het leven van jongeren van belang zijn en onderzoekt deze in internationaal vergelijkend verband. Daarmee biedt het onderzoek een goed overzicht van de gezondheid en het welzijn van jongeren tussen 11 en 16 jaar in Nederland. Gegevens zijn verzameld middels een vragenlijst onder een steekproef van Nederlandse scholieren van 11 tot en met

16 jaar op basisonderwijs en voortgezet onderwijs en een steekproef van ouders van leerlingen uit de eerste vier leerjaren van het voortgezet onderwijs (VMBO, HAVO en VWO). Gegevens voor deze editie zijn verzameld in het najaar van 2025. Het is de zevende editie. Vorige edities zijn uitgevoerd in 2021, 2017, 2013, 2009, 2005 en 2001.

Bevindingen: Wat opvalt in het huidige onderzoek, is dat de sterke verslechtering van de mentale gezondheid die tussen 2017 en 2021 vooral onder meisjes zichtbaar werd, zich tussen 2021 en 2025 niet tot nauwelijks heeft hersteld. De ontwikkelingen in mentale gezondheid lijken samen te gaan met veranderingen in de sociale en schoolse context van jongeren in de laatste jaren. Voor meisjes in het voortgezet onderwijs geldt dat de afname in positieve sociale relaties met gezinsleden en vrienden tussen 2017 en 2021, zich tussen 2021 en 2025 niet hersteld heeft. Zowel meisjes als jongens in het voortgezet onderwijs zijn in 2025 bovendien minder positief over de sfeer tussen klasgenoten en rapporteren vaker dat zij gepest worden dan in 2017. Tegelijkertijd blijft de waardering voor school afnemen in beide groepen. Sinds 2013 is het percentage leerlingen in het voortgezet onderwijs dat school leuk vindt gestaag gedaald, juist ook in de laatste vier jaar. De ervaren druk door schoolwerk nam tussen 2009 en 2021 sterk toe onder leerlingen in het voortgezet onderwijs. Hoewel deze druk de afgelopen vier jaar niet verder is toegenomen, ervaart nog altijd ruim de helft van de meisjes en ruim een derde van de jongens in het voortgezet onderwijs veel druk door schoolwerk. Al met al wijzen de cijfers er sterk op dat leerlingen in het voortgezet onderwijs school een minder fijne plek vinden dan pakweg 10 jaar geleden. Wat betreft leefstijl en seksuele gezondheid laten de resultaten een gemengd beeld zien. Tussen 2017 en 2025 is het percentage jongeren dat intensief contact met anderen heeft via sociale media niet veranderd. Wel was er tussen 2017 en 2021 een stijging in problematisch socialemediagebruik onder meisjes. Bij meisjes in het voortgezet onderwijs ligt dit in 2025 nog steeds hoger dan in 2017. Van problematisch socialemediagebruik is sprake wanneer het gebruik ten koste gaat van andere belangrijke leefdomeinen en wanneer er controleverlies is. Ook valt op dat de huidige 15- en 16-jarigen aanzienlijk later een eigen smartphone kregen, dan de 11 t/m 14-jarigen. Na een lange periode waarin het alcoholgebruik van jongeren in Nederland op een stabiel niveau lag, daalde dit tussen 2021 en 2023, waarna dit niveau tussen 2023 en 2025 niet veranderde. In 2025 heeft nog bijna 40 procent van alle jongeren in het voortgezet onderwijs ooit gedronken en drinkt driekwart van de jongeren die in de laatste maand gedronken heeft, nog steeds veelvuldig. Daarnaast is het percentage meisjes dat in de laatste maand heeft gerookt hoger dan een aantal jaar geleden. Meisjes roken en vaperen in 2025 vaker dan jongens. Positief is dat jongeren, en met name leerlingen in het basisonderwijs, vaker fruit eten dan enkele jaren geleden. Daarnaast bewegen jongens in het basisonderwijs meer. Minder positief is dat het percentage jongeren in het voortgezet onderwijs dat dagelijks ontbijt de laatste vier jaar is gedaald. In de periode tussen 2017 en 2021 was dat ook al het geval. Op het gebied van seksuele gezondheid zien we dat het percentage jongeren dat ooit seks heeft gehad de laatste jaren geleidelijk afneemt, maar ook dat slechts de helft van de seksueel actieve jongeren een condoom gebruikt. Net als in eerdere HBSC-onderzoeken zien we duidelijke verschillen tussen groepen jongeren. Naast de sekseverschillen die hierboven al zijn benoemd, vallen vooral de verschillen tussen de schoolniveaus op, waarbij vwo-leerlingen meestal het meest gunstig scoren. Met name verschillen in middelengebruik, gedragsproblemen, problemen met leeftijdsgenoten en op het gebied van sociale media en gamen zijn groot.

Daarnaast zijn er duidelijke verschillen naar gezinswelvaart, migratieachtergrond en gezinsvorm. Jongeren met een migratieachtergrond, jongeren uit gezinnen met een lage welvaart en jongeren die niet met beide ouders in één huishouden wonen, rapporteren over het algemeen minder gunstig over hun gezondheid en welzijn.

ACCEPTATIE HOMOSEKSUALITEIT VEEL LAGER DAN IN 2021

Na een lange periode waarin het percentage jongeren met een positieve houding ten aanzien van homoseksualiteit toenam (meisjes) dan wel stabiel bleef (jongens), zien we hierin tussen 2021 en 2025 een sterke daling. Het percentage jongens in het voortgezet onderwijs met een positieve houding ten aanzien van homoseksualiteit is in vier jaar tijd bijna gehalveerd, van 40 naar 22 procent. Ook onder meisjes in het voortgezet onderwijs (van 78 naar 51%) en meisjes in het basisonderwijs (van 73 naar 52%) is sprake van een sterke daling in deze periode. Onder jongens in het basisonderwijs is deze afname minder uitgesproken. Bovendien is het percentage jongeren dat denkt dat homoseksuele of lesbische leerlingen op hun (middelbare) school open kunnen zijn over hun seksuele oriëntatie, sterk gedaald tussen 2021 en 2025, van 60 naar 45 procent. De ontwikkelingen tussen 2021 en 2025 vormen daarmee een duidelijke breuk met de eerdere trends. De bevindingen van dit onderzoek sluiten aan bij de regionale cijfers van de GGD Gezondheidsmonitor Jeugd 2023 (bijv. GGD Amsterdam, 2024). De GGD Gezondheidsmonitor onderzocht deze (trends in) de acceptatie van homoseksualiteit echter in een klein aantal GGD-regio's. De huidige HBSC-resultaten laten zien dat de daling in de acceptatie van homoseksualiteit onder jongeren zich ook op nationaal niveau manifesteert. De sterke daling in de acceptatie van homoseksualiteit past binnen een bredere maatschappelijke ontwikkeling waarin seksuele diversiteit en genderdiversiteit nadrukkelijker onderwerp zijn geworden van maatschappelijke discussie. Zo is er toenemende onrust rond relationele en seksuele vorming op scholen en lijken scholen in toenemende mate weerstand te ervaren tegen activiteiten zoals het ophangen van een regenboogvlag of het vieren van Paarse Vrijdag. De NOS berichtte in 2024 bijvoorbeeld dat sommige scholen deze dag niet langer organiseerden of de invulling ervan aanpasten van wege negatieve reacties van leerlingen. Tegelijkertijd uiten bekende personen en voorbeeldfiguren, waaronder politici, zich steeds vaker kritisch over seksuele diversiteit en genderdiversiteit. Via sociale media kunnen dergelijke opvattingen zich bovendien snel verspreiden en kunnen algoritmes jongeren herhaaldelijk blootstellen aan vergelijkbare content. De opkomst van de manosphere, een verzameling van online netwerken en influencers die traditionele mannelijkheidsidealen benadrukt en negatieve opvattingen over seksuele diversiteit normaliseert, is in dit kader ook belangrijk om te noemen. In een recent onderzoek gaf 78 procent van de ondervraagde onderwijsprofessionals aan te denken dat jongens op hun school in enige mate worden beïnvloed door de manosphere. Daarnaast nam 38 procent van de docenten wekelijks of vaker negatieve uitspraken of negatief gedrag waar van jongens richting mensen die transgender, non-binair of homoseksueel zijn. Hoewel nog onvoldoende is onderzocht in hoeverre blootstelling aan negatieve opvattingen over seksuele diversiteit in de maatschappij leidt tot minder positieve opvattingen over homoseksualiteit, wijst het bovenstaande erop dat jongeren de afgelopen jaren vaker met negatieve opvattingen over seksuele diversiteit in aanraking zijn gekomen, zowel offline als online (Van Werkhoven & Eulderink, 2026). Hoewel soms wordt gesuggereerd dat de afgenomen acceptatie van homoseksualiteit samenhangt met migratie, ondersteunen de data van dit onderzoek dit niet. Jongeren met een migratieachtergrond hebben weliswaar minder vaak een positieve

houding ten aanzien van homoseksualiteit, maar we zien zowel onder jongeren met en zonder een migratieachtergrond een duidelijke daling in dit percentage in de laatste vier jaar. Bovendien is het aandeel jongeren met een migratieachtergrond in ons onderzoek in 2025 ongeveer even groot als in 2021. Ook zijn jongeren niet veel negatiever gaan staan tegenover zoenen of lichamelijke intimiteit in het algemeen. Hoewel het erop lijkt dat jongeren het in 2025 ook iets vaker vies vinden als een jongen en een meisje met elkaar zoenen vergeleken met 2021, is de toename veel sterker als het gaat om zoenen tussen twee jongens of tussen twee meisjes. De veranderde opvattingen ten aanzien van homoseksualiteit heeft dus niet zozeer betrekking op zoenen als zodanig, maar vooral op zoenen tussen mensen van hetzelfde geslacht.

MIGRATIEACHTERGROND Op het gebied van sociale relaties, mentale gezondheid en online gedrag rapporteren jongeren met een migratieachtergrond over het algemeen minder gunstige uitkomsten dan jongeren zonder migratieachtergrond. Zo ervaren zij wat minder steun van hun gezin en vrienden en geven zij minder vaak aan makkelijk met familieleden te kunnen praten. Ook zijn zij wat minder positief over hun relatie met leraren, pesten zij vaker en worden zij vaker online gepest dan jongeren zonder een migratieachtergrond. Jongeren met een migratieachtergrond hebben bovendien minder vaak een positieve houding ten aanzien van homoseksualiteit. Daarnaast geven zij vaker aan dat zij eenzaam zijn en rapporteren vaker gedragsproblemen en problemen met leeftijdsgenoten dan jongeren zonder een migratieachtergrond. Hun rapportages van hyperactiviteit/aandachtsproblemen liggen dan weer lager dan die van jongeren zonder een migratieachtergrond. Ook op het gebied van online gedrag scoren zij minder gunstig. Wat leefstijlgedragingen betreft laten de resultaten een meer gemengd beeld zien. Hoewel jongeren met een migratieachtergrond minder vaak dagelijks ontbijten en minder vaak bewegen, eten zij gezonder dan jongeren zonder migratieachtergrond. Ook roken en vaperen zij minder vaak en is (veel) alcoholgebruik minder gebruikelijk in deze groep. Alleen het gebruik van lachgas komt vaker voor onder jongeren met een migratieachtergrond.

.GENDERIDENTITEIT

In het HBSC-onderzoek is aan jongeren zowel hun geboortegeslacht als hun genderidentiteit uitgevraagd. De uitsplitsing naar jongens en meisjes in dit rapport is gebaseerd op het geboortegeslacht. Er is echter ook onderzocht bij hoeveel jongeren hun geboortegeslacht en genderidentiteit met elkaar overeenkomen. Van alle jongeren in groep 8 van de basisschool en in het voortgezet onderwijs geeft 98 procent van de jongeren aan dat hun genderidentiteit overeenkomt met hun geboortegeslacht (niet in tabel). Twee procent geeft aan dat hun genderidentiteit niet overeenkomt met hun geboortegeslacht. Hieronder vallen transgender jongeren (bijvoorbeeld jongeren die aangeven dat zij geboren zijn als jongen, maar zich een meisje voelen), non-binaire jongeren (die zich niet identificeren als 'jongen' of 'meisje') en jongeren die 'anders' kozen bij de vraag naar genderidentiteit. Meisjes geven vaker dan jongens aan dat hun genderidentiteit niet overeenkomt met hun geboortegeslacht.

VERLIEFDHEID EN SEKSUELE ORIËNTATIE. Ongeveer 70 procent van de jongeren in het basisonderwijs en 73 procent van de jongeren in het voortgezet onderwijs geeft aan wel eens verliefd te zijn geweest (Tabel 7.1). Het percentage jongeren dat ooit verliefd is geweest, neemt toe met de leeftijd. Een zeer kleine minderheid van de jongeren in het basisonderwijs (1,2%) geeft aan op iemand van hetzelfde geslacht te vallen. In het voortgezet onderwijs ligt dit percentage hoger, namelijk op 2,9 procent. Ook het percentage jongeren dat op iemand van het andere geslacht valt, ligt hoger onder jongeren in het

voortgezet onderwijs (89%), vergeleken met jongeren in het basisonderwijs (77%). Dit verschil hangt samen met het feit dat jongeren in het basisonderwijs vaker nog niet weten op wie zij vallen (19%) dan jongeren in het voortgezet onderwijs (5%). Naarmate jongeren ouder worden, weten zij vaker op wie zij vallen. Vooral het aandeel jongeren dat aangeeft op zowel jongens als meisjes te vallen, neemt toe met de leeftijd. In het voortgezet onderwijs geven jongens vaker aan te vallen op iemand van het andere geslacht, terwijl meisjes vaker aangeven nog niet te weten op wie zij vallen. Zowel in het basisonderwijs als in het voortgezet onderwijs geven meisjes bovendien vaker aan dat zij op zowel jongens als meisjes vallen.

LINK: <https://www.uu.nl/sites/default/files/HBSC-2025-Gezondheid-en-welzijn-van-jongeren-in-Nederland.pdf>

TREFWOORDEN: Opvoeding

Gezondheid

Leefsituatie

VO - Voortgezet onderwijs

Basisonderwijs (Primair-)

Leerlingen

Etnische minderheden

Homoseksualiteit

Seksualiteit

Biseksualiteit

Transseksualiteit

CODE: 174.26

TITEL: Arbeidsdiscriminatie op grond van gewicht. Een verkenning

AUTEUR(S): Felten, H.

Franken, M.

Nechar, A.

Harnacke, C.

Wit, N. de

UITGAVE: Den Haag : Movisie, 2026

SAMENVATTING: Dit is een verkenning naar arbeidsmarktdiscriminatie op grond van gewicht met een focus op discriminatie van mensen met een 'hoog gewicht'. Het thema arbeidsmarktdiscriminatie op grond van gewicht op drie manieren verkend:

1. Door middel van het verkennen van de wetenschappelijke literatuur over dit probleem maar ook het verkennen van de wetenschappelijke literatuur over wat werkt om het probleem tegen te gaan. Er zijn ruim 120 relevante wetenschappelijke bronnen gevonden en beschreven.
2. Door middel van een praktijkverkenning, die een beeld schetst hoe mensen met een hoger gewicht te maken krijgen met stereotypering, vooroordelen en discriminatie binnen (sociale) media.
3. Door het uitzoeken en beschrijven van het juridisch kader om gewichtsdiscriminatie

De hoofdvraag: wat is er bekend over gewichtsdiscriminatie en stereotypering en vooroordelen op de arbeidsmarkt en wat kunnen we hiervan leren voor een aanpak in Nederland?

Deze verkenning begint met het juridisch kader rond gewichtsdiscriminatie op de arbeidsmarkt.

Daarna volgt een hoofdstuk waarin de bestaande literatuur wordt besproken. Ingegaan wordt op wat bekend is over arbeidsmarktdiscriminatie op grond van gewicht, en op welke manieren deze kan worden voorkomen of aangepakt. Daarna volgen de resultaten van de praktijkverkenning. In dit hoofdstuk wordt ingegaan verschillende initiatieven

die aandacht vragen voor gewichtsdiscriminatie op de arbeidsmarkt. Ook wordt ingegaan op tips en aandachtspunten die deze initiatieven aandragen, met name rond het maatschappelijke frame, terminologie en beeldvorming in media en cultuur. Daarnaast worden ervaringen van ervaringsdeskundigen gedeeld. Afgesloten wordt met een conclusie en samenvatting, waarin de onderzoeksvragen van deze verkenning worden beantwoord.

Conclusies: Of discriminatie op grond van gewicht een probleem is op de Nederlandse arbeidsmarkt, is nog niet onderzocht. In andere landen, zoals Duitsland, Groot-Brittannië en de VS, is dit al wel onderzocht. Duidelijk is wel dat discriminatie van mensen met een hoog gewicht voorkomt in werving en selectie, maar ook in beloning, promoties en op de werkvloer. Op de werkvloer krijgen mensen met hoog gewicht soms te maken met vervelende opmerkingen en pestgedrag. Deze discriminatie kan niet los worden gezien van de vele studies die aantonen dat er vooroordelen en stereotypen die bestaan ten aanzien van mensen met hoog gewicht. Deze vooroordelen kunnen zowel impliciet (meer automatisch) als expliciet (meer bewust) zijn. Gevolgen van arbeidsmarktdiscriminatie zijn onder meer een slechtere gezondheid, een lager zelfbeeld, minder vragen om promotie, een slechtere arbeidsmarktpositie en kans op een burn-out. Discriminatie op grond van gewicht op de arbeidsmarkt raakt niet iedereen even hard. Vrouwen worden vaker slachtoffer van arbeidsmarktdiscriminatie dan mannen. Duidelijk is ook dat discriminatie op grond van gewicht verweven is met andere vormen van discriminatie, zoals discriminatie op grond van gender, afkomst en leeftijd. Onderzoek wijst uit dat verschillende interventies gewichtsdiscriminatie kunnen verminderen. Op de arbeidsmarkt blijken met name gestructureerde sollicitatiegesprekken, objectief werven en selecteren, het bevorderen van een gezamenlijke groepsidentiteit en positieve of denkbeeldige interacties met mensen met een hoog gewicht effectief. Ook educatie over stigma, lichaamsdiversiteit en de complexe oorzaken van gewicht kan vooroordelen verminderen. Daarnaast zijn er aanwijzingen dat positieve contactinterventies, het beïnvloeden van sociale normen, anti-discriminatiebeleid en expliciete wetgeving tegen gewichtsdiscriminatie kunnen bijdragen aan het terugdringen van deze problematiek. Voor veel van deze maatregelen is echter nog aanvullend onderzoek nodig, vooral binnen de arbeidsmarktcontext. De praktijkverkenning laat zien dat discriminatie van mensen met een hoog gewicht sterk samenhangt met diepgewortelde maatschappelijke stereotypen. Mensen met een hoog gewicht worden vaak gezien als lui, ongezond of ongemotiveerd. Deze negatieve beelden zijn niet alleen zichtbaar in individuele opvattingen, maar ook in dagelijkse interacties, instituties en culturele uitingen. De nadruk op persoonlijke verantwoordelijkheid voor gewicht en gezondheid maakt structurele vormen van uitsluiting vaak minder zichtbaar. Historisch gezien zijn deze opvattingen mede gevormd door koloniale en raciale denkbeelden waarin dunheid werd gekoppeld aan superioriteit en zelfbeheersing. Sociale bewegingen zoals de fat acceptance movement hebben bijgedragen aan meer erkenning en zichtbaarheid van mensen met een hoog gewicht. Nieuwere stromingen, zoals body positivity en body neutrality, zetten dit voort, maar worden beperkt door de blijvende maatschappelijke voorkeur voor dunheid en door commercialisering. Media en cultuur spelen een belangrijke rol in het versterken van stereotypen, maar bieden ook ruimte voor tegenbewegingen. Via sociale media, activisme en alternatieve representaties wordt steeds vaker gewerkt aan een inclusiever beeld van mensen met een hoog gewicht. Ervaringen op de arbeidsmarkt laten zien dat deze beeldvorming leidt tot concrete vormen van uitsluiting, bijvoorbeeld bij werving en selectie,

arbeidsomstandigheden, sociale relaties op het werk en loopbaanontwikkeling. Gewichtsdiscriminatie blijkt daardoor niet alleen voort te komen uit individuele vooroordelen, maar ook uit structurele processen binnen organisaties. Hoewel er in Nederland nog weinig specifiek beleid bestaat tegen gewichtsdiscriminatie, zijn er nationaal en internationaal initiatieven die aanknopingspunten bieden voor een inclusievere arbeidsmarkt. De verkenning concludeert dat gewichtsdiscriminatie een structureel maatschappelijk probleem is dat wordt versterkt door de wisselwerking tussen beeldvorming, historische ontwikkelingen en institutionele praktijken. Een effectieve aanpak vereist daarom een combinatie van bewustwording, beleid en concrete maatregelen in de praktijk.

LINK: <https://www.movisie.nl/sites/movisie.nl/files/2026-7/Arbeidsdiscriminatie%20op%20grond%20van%20gewicht%20-20Een%20verkenning%20%281%29.pdf>

TREFWOORDEN: Gehandicapten

Arbeid - Werkgelegenheid

Participatie

Werkgelegenheidsbevordering

Arbeidsbemiddeling

Discriminatie

Discriminatiebestrijding

CODE: 411.26

TITEL: Bouwen aan antidiscriminatiebeleid. Infographic

UITGAVE: Utrecht : Movisie, 2026

SAMENVATTING: Infographic die gemeenten ondersteunt bij het ontwikkelen van een antidiscriminatiebeleid. Heb je als gemeente vragen over de aanpak van discriminatie? Dan kun je het beste terecht bij de antidiscriminatievoorziening (ADV) in jouw regio. Daar werken deskundigen die de regio goed kennen en veel weten over dit onderwerp. Zij kunnen je bijvoorbeeld adviseren over preventie en beleid.

Deze infographic laat zien waar je praktische handvatten en andere informatie vindt om discriminatie in jouw gemeente effectief aan te pakken. Het bevat de volgende delen: Gemeente als beleidsmaker ; Gemeente als werkgever ; Gemeente als werkgever; Gemeente als dienstverlener.

LINK: https://www.movisie.nl/sites/movisie.nl/files/2026-07/Movisie_Infographic_Bouwen_aan_antidiscriminatiebeleid_2026.pdf

TREFWOORDEN: Gemeentelijke overheid

Antidiscriminatiebeleid

Discriminatie

Arbeid - Werkgelegenheid

Personeelsbeleid

CODE: 328.26

TITEL: De Amsterdamse Burgermonitor 2025

AUTEUR(S): Karaçay, E.

Michon, L.

Reches, L.

Rubingh, S.

Wattel, L.

Rezvani, M.

UITGAVE: Amsterdam : Gemeente Amsterdam - Onderzoek & Statistiek , 2026

SAMENVATTING:

Twintigste editie (2025 editie) van de Amsterdamse burgermonitor waarin de relatie van Amsterdammers met hun stad centraal staat. Voor de Amsterdamse Burgermonitor is een willekeurige steekproef getrokken uit de gemeentelijk Basis Registratie. De Burgermonitor biedt een overzicht van het gedrag en de opvattingen van Amsterdammers op het gebied van de politiek, de gemeentelijke dienstverlening, het gebruik van media en het samenleven in de stad. Sinds 1999 verspreidt O&S een enquête onder een representatieve groep Amsterdammers. In totaal hebben voor deze editie 2.437 Amsterdammers van 25 jaar en ouder de hele vragenlijst ingevuld.

Een groot deel van de Amsterdammers voelt zich thuis in de stad. Tussen 1999 en 2010 voelden ruim acht op de tien Amsterdammers zich thuis in de stad. In 2025 stelden we deze vraag opnieuw en is dit aandeel gedaald naar 67 procent. Deze afname zien we onder alle groepen Amsterdammers, maar wel sterker onder groepen die in omvang zijn toegenomen in de afgelopen 25 jaar. Dan gaat het om mensen die korter dan drie jaar in Amsterdam wonen en mensen met een migratieachtergrond.

Thuis voelen hangt ook samen met een aantal andere kenmerken die eerder in dit rapport naar voren komen. Zo geven Amsterdammers die zich links plaatsen op het politiek spectrum vaker aan zich zeker thuis te voelen in de stad (73%) dan mensen die zich rechts plaatsen (59%). Vooral Amsterdammers die zich uiterst rechts plaatsen geven relatief vaak aan dat zij zich niet thuis voelen in Amsterdam (18% vs. 4% gemiddeld). Verder zien we dat ervaren discriminatie maar ook sociaal isolement samenhangen met het thuisgevoel in de stad. Zo voelt 53 procent van de Amsterdammers die in het afgelopen jaar discriminatie hebben ervaren zich zeker thuis in Amsterdam, tegenover 71 procent van degenen die geen discriminatie hebben ervaren. En van de Amsterdammers die weinig mensen hebben met wie ze echt kunnen praten voelt 56 procent zich zeker thuis in Amsterdam, tegenover 74 procent van de mensen voor wie dit niet geldt.

Hoewel Amsterdammers zich thuis voelen in hun stad, vinden veel Amsterdammers dat het meer de verkeerde kant op gaat met de stad: 54 procent. In 2025 waren de belangrijkste punten van zorg voor Amsterdammers veiligheid en criminaliteit, afval in de stad en wonen. Deze drie zorgen werden elk door ruim een derde van de respondenten genoemd. Deze onderwerpen komen door de jaren heen ook steeds terug als problemen die volgens Amsterdammers aangepakt moeten worden. Zo noemen Amsterdammers tussen 2007 en 2013 stevast wonen, criminaliteit en afval als onderwerpen die zij als eerste zouden veranderen als ze burgermeester zouden zijn. Amsterdammers voelen zich in de eerste plaats verbonden met hun stad (77%), meer dan met Nederland, hun buurt of hun stadsdeel. Wanneer we kijken naar verbondenheid, vallen stadsgebied Weesp en stadsdeel Nieuw-West op. In Weesp voelt een aanzienlijk groter deel zich verbonden met het gebied (79%). In Nieuw-West voelt juist een aanzienlijk kleiner aandeel van de inwoners zich verbonden met hun stadsdeel (40% tegenover 57% gemiddeld). Bovendien is dit aandeel licht afgenomen ten opzichte van 2011, terwijl dit in de andere stadsdelen is toegenomen of gelijk is gebleven. Inwoners in Nieuw-West voelen zich ook minder verbonden met hun buurt (52% tegenover 70% gemiddeld) en geven minder vaak aan dat het de goede kant op gaat met hun buurt (39% tegenover 52% gemiddeld). Dit speelt met name in Slotervaart en Osdorp.

Het aandeel Amsterdammers dat weinig vertrouwen heeft in de regering (66%) en de Tweede Kamer (51%) is toegenomen. Het aandeel Amsterdammers dat weinig vertrouwen heeft in het college van B&W (22%) en de gemeenteraad (22%) is een stuk lager en vrijwel stabiel sinds 2019. Hoewel Amsterdammers redelijk vertrouwen hebben in de Amsterdamse instituties (rond de 30% heeft veel vertrouwen in het college en de raad), zien we wel dat één aspect van politiek vertrouwen al jaren onder druk staat. De ervaren invloed op wat er voor de stad wordt besloten is relatief laag: al jaren vindt slechts 14 procent van de Amsterdammers dat zij voldoende invloed hebben. Een veel groter deel (46%) vindt dat zij onvoldoende invloed hebben.

Amsterdammers leven grotendeels in gescheiden leefwerelden en hun netwerken zijn bovendien homogener geworden tussen 2019 en 2025. Zo heeft een meerderheid van de Amsterdammers

vrienden die uitsluitend of overwegend hetzelfde zijn of denken als zichzelf op het gebied van opleiding, leeftijd, herkomst, politieke opvattingen en religieuze ideeën. Sociale netwerken zijn vooral homogeen als het gaat om religieuze ideeën en politieke opvattingen. Tegelijkertijd zien we de toenemende ervaren ideologische polarisatie zowel in Nederland als in de eigen omgeving: een grote meerderheid (78%) vindt dat verschillen van mening over maatschappelijke kwesties steeds groter worden in Nederland. Ook ervaren 4 op de 10 Amsterdammers de druk om een standpunt in te nemen en geen middenpositie te kunnen kiezen.⁸⁴

Er zijn daarnaast tekenen dat er ook sprake is van frictie in het contact tussen Amsterdammers. Zo zien we dat een kwart van de Amsterdammers de omgang tussen groepen met verschillende politieke opvattingen en religieuze ideeën als slecht ervaart. Bovendien geeft 14 procent van de Amsterdammers aan dat zij mensen zijn gaan haten om hun standpunten. Dat is meer dan twee jaar geleden (10%). Ook 14 procent van de Amsterdammers heeft het gevoel dat mensen met andere politieke opvattingen hun waarden en normen bedreigen. Ervaringen van affectieve polarisatie, dat we met deze twee stellingen meten, hangt samen met het minder thuis voelen in de stad en meer ervaren discriminatie. We kunnen hierbij niet achterhalen wat oorzaak en gevolg is. Maar deze uitkomsten vormen samen aanwijzingen dat het samenleven in de stad onder druk staat. Een manier om naar politieke scheidslijnen te kijken is via een politieke links-rechts-schaal. Amsterdammers plaatsen zich vaker links en kiezen ook vaker voor de uiterst linkse positie dan in eerdere jaren. De plaatsing op de links-rechtschaal hangt samen met hoe Amsterdammers naar de stad kijken en of zij zich thuis voelen. Zo vinden Amsterdammers die zichzelf rechts plaatsen op het politieke spectrum vaker dan linkse Amsterdammers dat het de verkeerde kant op gaat met de stad (71% tegenover 46%). Dit verschil is groter dan in 2023, doordat het aandeel rechtse Amsterdammers dat vindt dat het de verkeerde kant op gaat groeide. Ook onder Amsterdammers die zichzelf op het midden plaatsen van het politieke spectrum is het aandeel dat denkt dat het de verkeerde kant op gaat toegenomen naar 62 procent. Bovendien geven Amsterdammers die zich rechts plaatsen minder vaak aan zich zeker thuis te voelen in de stad (59%) dan mensen die zich links plaatsen (73%). Vooral Amsterdammers die zich uiterst rechts plaatsen geven relatief vaak aan dat zij zich niet thuis voelen in Amsterdam (18% vs. 4% gemiddeld). Deze beschreven trends van gescheiden leefwerelden en ervaren polarisatie zijn niet nieuw. Ook in eerdere edities kwamen vergelijkbare beelden naar voren. Desondanks voelt nog steeds de meerderheid van de Amsterdammers zich verbonden met de stad, toont een groot deel de Amsterdammers interesse door het politiek nieuws te volgen, en zet een stabiel deel van de Amsterdammers zich in voor lokale kwesties. Bovendien zien we naast toenemende ervaren polarisatie ook dat de grote meerderheid (74%) van de Amsterdammers benadrukt dat compromissen sluiten tussen standpunten noodzakelijk is, zelfs als dat betekent dat niemand helemaal krijgt wat hij/zij wil. De wil om ervaren scheidslijnen te overbruggen lijkt dan ook aanwezig. Dit is een belangrijke randvoorwaarde voor het realiseren van positieve ontwikkelingen in de stad.

TREFWOORDEN: Discriminatie

Amsterdam

Etnische minderheden

Participatie

Radicalisering

Burgerschap

LINK: <https://onderzoek.amsterdam.nl/publicatie/amsterdamse-burgermonitor-2025>

TITEL: Peiling Vluchtelingendag - rapportage

AUTEUR(S): Kamphuis, A.

Nel, E.

UITGAVE: Amsterdam : MotivAction, 2026

SAMENVATTING: Onderzoek naar de houding tegenover mensen met een vluchtachtergrond onder Nederlanders van 18 t/m 80 jaar. Daarbij is specifiek gekeken naar de invloed op die houding van eerder contact met iemand met een vluchtachtergrond en het

wonen in de buurt van een azc. Het onderzoek heeft als doel: VluchtelingenWerk Nederland inzicht geven in de meningen over en ervaringen met contacten met mensen met een vluchtachtergrond. De vragenlijst met 7 vragen is in samenwerking met VluchtelingenWerk opgesteld. Het veldwerk is uitgevoerd tussen 12 en 18 mei 2026 als onderdeel van de maandelijkse omnibus-meting. In deze meting worden vragen van verschillende opdrachtgevers voorgelegd aan respondenten. Op totaalniveau geeft meer dan de helft (54%) aan dat het ontmoeten van een persoon met een vluchtachtergrond het beeld van mensen met een vluchtachtergrond op positieve manier kan beïnvloeden. Bijna drie vierde vindt dat het mogelijk moet zijn dat mensen met een vluchtachtergrond betaald werk mogen doen zodat ze integreren in de samenleving (71%). Mensen die aangeven dat ze wel eens contact hebben gehad met een persoon met een vluchtachtergrond, zijn het met alle stellingen vaker (helemaal) eens. Zo zijn zij het vaker eens met de stellingen dat mensen met een vluchtachtergrond betaald werk moeten mogen doen om te integreren in de samenleving (77% vs. 64% van de mensen die geen eerder contact hebben gehad), dat er in de media te weinig aandacht is voor positieve verhalen over mensen met een vluchtachtergrond in Nederland (63% vs. 47%), dat het ontmoeten van mensen met een vluchtachtergrond het beeld over hen op een positieve manier kan veranderen (63% vs. 42%), dat mensen met een vluchtachtergrond een waardevolle bijdrage kunnen leveren aan de Nederlandse samenleving (61% vs. 41%) en dat de meeste mensen met een vluchtachtergrond snel willen meedoen in de Nederlandse samenleving (51% vs. 34%). Mensen die in hetzelfde postcodegebied wonen als een azc geven vaker aan het er (helemaal) mee eens te zijn dat het ontmoeten van een persoon met een vluchtachtergrond het beeld over mensen met een vluchtachtergrond op een positieve manier kan veranderen (69% vs. 52% van de mensen die niet in hetzelfde postcodegebied wonen). Ze zijn het er ook vaker helemaal mee eens met dat mensen met een vluchtachtergrond betaald werk moeten kunnen doen (36% vs. 25%). Ze zijn vaker neutraal of (helemaal) eens dat mensen met een vluchtachtergrond een waardevolle bijdrage leveren aan de Nederlandse samenleving (89% vs. 81%) en dat er te weinig aandacht is voor de positieve verhalen rondom mensen met een vluchtachtergrond in Nederland (92% vs. 81%).

LINK: <https://www.vluchtelingenwerk.nl/uploads/2026-06/onderzoek-vluchtelingenwerk.pdf>

TREFWOORDEN: Publieke opinie
Opvangcentra
Vluchtelingen
Vluchtelingenbeleid
CODE: 162.26

TITEL: De Wtmo en de ruimte voor het maatschappelijk middenveld

AUTEUR(S): Hul, L. van 't

Outmany, F.

Hogenraad, H.

Vliek, M.

UITGAVE: Den Haag: Sociale Zaken en Werkgelegenheid, 2026

SAMENVATTING: Dit onderzoeksrapport, waarin ontwikkelingen rond het wetsvoorstel Wet transparantie en tegengaan ondermijning door maatschappelijke organisaties (Wtmo) centraal staan, maakt deel uit van een breder onderzoeksproject naar het middenveld. Het doel van het onderzoeksproject is om inzichtelijk te maken welke ruimte maatschappelijke organisaties in het huidige tijdsgewricht ervaren om belangen te behartigen. Gelijktijdig met dit rapport verschijnt een casusonderzoek naar de herziening van de Participatiewet, alsook de synthese

Het maatschappelijk middenveld in de knel, waarin we lessen trekken uit beide onderzoeksrapporten. Met dit onderzoeksrapport wordt inzicht geboden in de actuele verhoudingen tussen het maatschappelijk middenveld en de overheid. De volgende onderzoeksvraag is daarbij leidend: Welke ruimte ervaren en nemen maatschappelijke organisaties om de belangen van hun achterban te behartigen bij de overheid, en welke dynamieken van in- en uitsluiting spelen daarbij een rol? Ter beantwoording van deze vraag, hield het SCP interviews en stelde focusgroepen op met betrokkenen vanuit maatschappelijke organisaties en met ambtenaren vanuit de ministeries van Justitie en Veiligheid (JenV) en Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW). Ook vond een analyse plaats van mediaberichten, officiële documenten (zoals kamerstukken en handelingen van de Eerste en Tweede Kamer), en documentatie die organisaties beschikbaar stelden. Om de actuele verhoudingen tussen maatschappelijke organisaties en de overheid te bestuderen, richt dit onderzoek zich op de ontwikkeling van de Wet transparantie en tegengaan ondermijning door maatschappelijke organisaties (Wtmo). Het wetsvoorstel Wtmo werd in november 2020 ingediend met als doel het tegengaan van onwenselijke buitenlandse beïnvloeding via donaties aan maatschappelijke organisaties. Het wetsvoorstel was erop gericht om misbruik van financieel-economische aard, zoals witwassen en terrorismefinanciering, tegen te gaan. Om buitenlandse beïnvloeding te monitoren en te blokkeren voorzag het wetsvoorstel in een grotere informatiepositie voor controlerende, toezichhoudende en opsporingsinstanties ten aanzien van financiële transacties. Ook moest het wetsvoorstel de overheid (met name burgemeesters) meer handhavingsmogelijkheden bieden. De Wtmo werd begin 2025 aangenomen door de Tweede Kamer, maar in 2026 verworpen door de Eerste Kamer.

LINK: <https://www.scp.nl/site/binaries/site-content/collections/documents/2026/08/27/de-wtmo-en-de-ruimte-voor-het-maatschappelijk-middenveld/wtmo-en-de-ruimte-voor-het-maatschappelijk-middenveld.pdf>

TREFWOORDEN: Radicalisering

Financiën

Islam

Moskeeën

Migrantenorganisaties

Christendom

CODE: 324.26

TITEL: De Participatiewet en de ruimte voor het maatschappelijk middenveld

AUTEUR(S): Hul, L. van 't

Hardus, S.

Postma, D.

UITGAVE: 2026

SAMENVATTING: Participatiewet In dit onderzoeksrapport beoogt het SCP inzichtelijk te maken welke ruimte maatschappelijke organisaties krijgen en nemen om belangen te behartigen, welke dynamieken van in- en uitsluiting daarbij een rol spelen en welke strategieën maatschappelijke organisaties inzetten om besluitvorming over wetgeving en beleid te beïnvloeden. De vraag die in het rapport centraal staat, is dan ook: Welke ruimte ervaren en nemen maatschappelijke organisaties om binnen de Participatiewet de belangen van hun achterban te behartigen bij de overheid, en welke dynamieken van in- en uitsluiting spelen daarin een rol? Om de onderzoeksvraag te beantwoorden hebben we gebruikgemaakt van interviews en focusgroepen met betrokkenen vanuit het maatschappelijk middenveld en ambtenaren van het ministerie van Sociale Zaken en

Werkgelegenheid (SZW). Deze vonden plaats in de periode 2023-2024. In voorbereiding daarop analyseerde het SCP de publiekelijk beschikbare (overheids)documenten. De Participatiewet bestaat sinds 2015 en heeft als doel zoveel mogelijk mensen aan het werk te helpen, bij voorkeur bij een reguliere werkgever. Dit geldt ook voor mensen met een fysieke of mentale beperking. Daarnaast heeft de overheid als doel om de uitkeringsafhankelijkheid van burgers te verminderen. Met de Participatiewet wilde de overheid de regelgeving en ondersteuning voor mensen met een arbeidsbeperking of afstand tot de arbeidsmarkt minder complex maken. De gedachte achter de oorspronkelijke wet was dat uniforme regelgeving en het gelijktrekken van rechten en plichten voor individuen de kans op werk zou verhogen. De uitvoering van de Participatiewet werd in handen van gemeenten gelegd, om de afstand tussen burger en overheid te verkleinen. Sinds de invoering is er veel kritiek op de Participatiewet. In 2019 voerde het SCP voor het ministerie van SZW een uitgebreide evaluatie uit naar de effecten van de Participatiewet. Daarbij legden onderzoekers belangrijke tekortkomingen bloot. Zo bleek dat de baankansen en de duurzaamheid van banen voor mensen met een arbeidsbeperking voor het merendeel van de doelgroep niet waren toegenomen. Ook bleek het lastig te zijn om werkgevers te vinden die bereid waren om mensen met een arbeidsbeperking aan te nemen. Mede naar aanleiding van deze evaluatie tekenden belangengroepen zoals vakbonden en cliëntenorganisaties protest aan. De aanzwellende kritieken op de hardheden in de wet worden inmiddels erkend door de rijksoverheid. Sinds 2022 wordt daarom samen met gemeenten, deskundigen, maatschappelijke organisaties en de mensen die bijstand ontvangen, gewerkt aan een gefaseerde aanpassing. Binnen het programmaplan Participatiewet in Balans uit 2023 dat op dit moment wordt uitgevoerd, wordt op verschillende manieren ruimte gemaakt voor de betrokkenheid van het maatschappelijk middenveld en ervaringsdeskundigen. In de Participatiewetherziening ziet het SCP dat maatschappelijke organisaties en ervaringsdeskundigen op meerdere manieren zijn betrokken bij de beleidsontwikkeling. Dat wordt door veel betrokkenen als een positieve ontwikkeling gezien. Tegelijkertijd constateren onderzoekers dat de nadruk op individuele ervaringen ertoe kan leiden dat bredere patronen en structurele problemen minder zichtbaar worden.

Maatschappelijke organisaties onderkennen dat het ministerie van SZW binnen het programma Participatiewet in Balans ruimte maakt om inzichten vanuit het maatschappelijk middenveld een plek te geven. Tegelijkertijd stuiten zij op belemmeringen die het lastig kunnen maken om hun kennis en inzichten te delen met ambtenaren. Betrokkenen vanuit maatschappelijke organisaties geven aan dat zij vrezen dat niet alle perspectieven vanuit het middenveld even goed worden gehoord of meegenomen in het besluitvormingsproces. Niet elke organisatie heeft namelijk evenveel toegang tot het ministerie: er is daar sprake van een ongelijk speelveld. Dit hangt samen met de (informele) ambtelijke keuzes en voorkeuren in het stakeholdercontact, maar ook met de formele organisatie van het besluitvormingsproces. Landelijke organisaties die een formele positie hebben binnen het programma hebben duidelijk korte lijnen naar het ministerie en worden op talloze momenten gevraagd om advies. Deze organisaties hebben de beste kennispositie en in organisatorisch-financieel opzicht de meeste mogelijkheden. Kleinere organisaties hebben omgekeerd meer moeite om in beeld te komen bij ambtenaren en een minder goede informatiepositie. Daardoor kost het hen meer moeite om tijdig iets in te brengen. Dit soort ongelijkheden werkt concurrentiedynamieken tussen organisaties in de hand. Dat bemoeilijkt hun

samenwerking. Organisaties met formele posities binnen het systeem van overleg komen al snel tegenover kleinere (vrijwilligers)organisaties te staan. Hoewel er genoeg voorbeelden zijn waarbij maatschappelijke organisaties samen optrekken, in toenemende mate gestimuleerd door SZW, opereren organisaties in de huidige praktijk veelal los van elkaar. Zij onderhouden voor een groot deel zelf contact met ambtenaren om op te komen voor hun specifieke achterban. Wat de samenwerking binnen de Participatiewet daarbij extra complex maakt, is dat de noden en wensen van groepen die geraakt worden door de wet, kunnen botsen. Tot slot vormt profileringsdrang een drempel voor samenwerking: een succesvolle campagne levert immers publieke en politieke aandacht op die elke organisatie goed kan gebruiken.

LINK: <https://www.scp.nl/documenten/2026/08/28/maatschappelijke-organisaties-en-de-herziening-van-de-participatiewet>

TREFWOORDEN: Arbeidsmarktpositie

Arbeidsbemiddeling

Gehandicapten

Economisch beleid

Participatie

CODE: 324.26

TITEL: Factsheets Sport en bewegen voor mensen met een beperking

AUTEUR(S): Derix, N.

Smit, D.

Lindert, C. Van

Blommestein, B.

UITGAVE: Utrecht : Mulier Instituut, 2026

SAMENVATTING: In deze acht factsheets bevindt zich informatie over mensen met een beperking.

Per beperking wordt er ingegaan op: de aard van de beperking, sportdeelname (stand van zaken), hoe deze mensen voor sport en bewegen te activeren en hoe hen te bereiken. In elke factsheet staat een bepaalde beperking centraal:

- . lichamelijke beperking
- . verstandelijke beperking
- . visuele beperking.
- . auditieve beperking
- . langdurige aandoening
- . niet-aangeboren hersenletsel (NAH)
- . autismespectrumstoornis en/of ADHD
- . kinderen met een beperking

LICHAMELIJKE BEPERKING:

<https://www.kennisbanksportenbewegen.nl/?file=12847&m=1787810820&action=file.download>

VERSTANDELIJKE BEPERKING:

<https://www.kennisbanksportenbewegen.nl/?file=12848&m=1787810853&action=file.download>

VISUELE BEPERKING:

<https://www.kennisbanksportenbewegen.nl/?file=12849&m=1787810897&action=file.download>

AUDITIEVE BEPERKING:

<https://www.kennisbanksportenbewegen.nl/?file=12850&m=1787810925&action=file.download>

LANGDURIGE AANDOENING:

<https://www.kennisbanksportenbewegen.nl/?file=12851&m=1787810960&action=file.download>

NIET AANGEBOREN HERSENLETSEL:

<https://www.kennisbanksportenbewegen.nl/?file=12852&m=1787810985&action=file.download>

AUTISMESPECTRUMSTOORNIS EN/OF ADHD:

<https://www.kennisbanksportenbewegen.nl/?file=12853&m=1787811007&action=file.download>

KINDEREN MET EEN BEPERKING:

<https://www.kennisbanksportenbewegen.nl/?file=12854&m=1787811028&action=file.download>

TREFWOORDEN: Gehandicapten

Sport

Participatie

CODE: 551.21

TITEL: Inhoud geven aan de gemengde wijk. Analyse en handelingsperspectief Breda

AUTEUR(S): Uytterlinde, M.

Velden, J. van der

UITGAVE: Utrecht / Den Haag : Verwey-Jonker Instituut / Platform31 / Wegwijzer, 2026

SAMENVATTING: Onderzoeksrapport. De aandacht voor gemengde wijken is in Nederland weer sterk toegenomen. Ook Breda wil de verschillen tussen buurten verkleinen. In dit WijkWijzer-rapport onderzoeken Platform31 en het Verwey-Jonker Instituut hoe Breda werkt aan een ongedeelde stad, en wat ervoor nodig is om deze ambitie waar te maken.

Van ambitie naar uitvoering

Met het programma Verbeter Breda (onderdeel van het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid) zet Breda in

op een langjarige, integrale aanpak. De ambitie is helder: een stad waarin het niet uitmaakt in welke wijk je opgroeit. Maar hoe vertaal je deze ambitie naar concreet beleid en uitvoering? Dit onderzoek laat zien dat dit allesbehalve eenvoudig is. Hoewel er breed draagvlak bestaat voor meer gemengde wijken, ontbreekt het aan voldoende scherpheid en lef.

Doorbreken van eenzijdige wijksamenstelling

De Bredase aanpak om tot gemengde wijken te komen kent een dubbele logica. Enerzijds gaat het om het beperken van concentraties van huishoudens in een kwetsbare situatie, anderzijds wil de gemeente de kansen van bewoners vergroten. In de beleidspraktijk weegt het tegengaan van concentraties het zwaarst. Het onderzoek laat zien dat menging kan zorgen voor meer draagkrachtige wijken door het toevoegen van verschillende woningtypen en door anders toewijzen. Echter zonder aanvullende inzet op voorzieningen, ontmoeting en ondersteuning, leidt dit niet vanzelfsprekend tot sociale stijging of sociale cohesie.

Menging met precisie

Het onderzoek onderstreept dat het werken aan een veerkrachtige en inclusieve stad om precisie vraagt:

.Een helder doel en een goed onderbouwde veranderlogica.

.Samenhang tussen woningbouw, toewijzing, voorzieningen en sociaal beleid.

.Aandacht voor alle schaalniveaus (van straat tot regio).

.Langdurige monitoring en bijsturing.

Tot slot stelt het onderzoek een aantal scherpe vragen voor de toekomst van Breda: is de gemengde wijk een middel of een doel? Blijft de inzet beperkt tot kwetsbare wijken, of wordt het een echt stedelijke strategie? En lukt het om anders te werken — en de lessen uit het verleden daadwerkelijk toe te passen?

LINK: https://www.verwey-jonker.nl/wp-content/uploads/2026/06/125260_Analyse-handelingsperspectief-gemengde-wijken-Breda.pdf

TREFWOORDEN: Huisvesting

Segregatie
Spreidingsbeleid
Etnische minderheden
Buurtbeschrijvingen
Nederland
Noord-Brabant
CODE: 512.26

TITEL: De ruimte voor het maatschappelijk middenveld. Synthese behorende bij de deelstudies De Participatiewet en de ruimte voor het maatschappelijk middenveld en De Wtmo en de ruimte voor het maatschappelijk middenveld

AUTEUR(S): Hul, L. van 't

UITGAVE: Den Haag : Sociale Zaken en Werkgelegenheid, 2026

SAMENVATTING: Dit rapport biedt een synthese in het kader van het SCP-onderzoeksproject 'Representatie en het maatschappelijk middenveld'. Doel van dit project is een actueel inzicht bieden in de verhoudingen tussen het maatschappelijk middenveld en de overheid. Getracht wordt te begrijpen welke ruimte maatschappelijke organisaties krijgen en nemen om belangen van burgers te behartigen, inzichtelijk te maken welke dynamieken van in- en uitsluiting daarbij een rol spelen en om te analyseren welke strategieën maatschappelijke organisaties inzetten om besluitvorming over wetgeving en beleid te beïnvloeden. Met deze publicatie richt het SCP zich op de positie van het maatschappelijk middenveld als tegenmacht binnen onze democratische rechtstaat. De afgelopen periode zijn er verschillende ontwikkelingen geweest die een analyse daarvan opnieuw relevant maakt. Zo zorgt de toenemende aandacht voor een responsieve overheid ervoor dat beleidsmakers en politici het maatschappelijk middenveld beschouwen als stakeholder die dicht bij de samenleving staat. Tegelijkertijd zien we in de politiek soms de behoefte om via wet- en regelgeving de speelruimte van het maatschappelijk middenveld juist te beperken. Dit syntheserapport is gebaseerd op de volgende deelstudies "De Participatiewet en de ruimte voor het maatschappelijk middenveld" en "De Wtmo en de ruimte voor het maatschappelijk middenveld". De Wtmo staat voor "Wet transparantie en tegengaan ondermijning door maatschappelijke organisaties". Onderzoeken zijn uitgevoerd door middel van een combinatie aan onderzoeksmethoden, namelijk: literatuuronderzoek, interviews, focusgroepen en een uitgebreide documentanalyse. Conclusies :Maatschappelijke organisaties voelen zich doorgaans uitgenodigd om de ervaringen en behoeften van hun achterban te delen met de overheid. Tegelijkertijd ervaren veel organisaties beperkt de ruimte om ook hun signalerende en agenderende rol te vervullen. Daardoor bestaat het risico dat belangrijke signalen uit de samenleving onvoldoende worden meegenomen in beleid en wetgeving. Maatschappelijke organisaties herkennen dat de overheid afgelopen jaren op verschillende terreinen meer aandacht heeft voor hun kennis. Tegelijkertijd geven veel organisaties aan dat fundamentele kritiek op beleid of wetgeving minder gemakkelijk een plek krijgt in beleidsprocessen. Zij ervaren dat vooral uitvoeringsgerichte kennis wordt gevraagd, terwijl signalen over structurele knelpunten of onderliggende aannames in beleid minder aandacht krijgen. Ook ervaren niet alle maatschappelijke organisaties dezelfde toegang en mogelijkheden om hun kennis en zorgen onder de aandacht te brengen bij de overheid. Sommige organisaties beschikken over langdurige netwerken en vaste overlegstructuren, terwijl andere organisaties aangeven dat zij minder gemakkelijk worden betrokken of vaker worden bevraagd op hun representativiteit.

LINK: <https://www.scp.nl/documenten/2026/08/27/de-wtmo-en-de-ruimte-voor-het-aatschappelijk-middenveld>

TREFWOORDEN: Radicalisering

Financiën

Islam

Moskeeën

Migrantenorganisaties

Christendom

Gehandicapten

CODE: 324.26

TITEL: Discriminatie in de Arnhemse particuliere huursector. Vervolgmeting 2024

UITGAVE: Amsterdam : Rigo, 2025

SAMENVATTING: Onderzoek naar discriminatie in de particuliere huursector in Arnhem. Hierbij is gebruik gemaakt van praktijktesten in de vorm van mystery mails en mystery calls. Het onderzoek is een vervolgmeting. In 2021 voerde RIGO voor de gemeente een eerste discriminatieonderzoek uit. In dit rapport worden de resultaten van het onderzoek gepresenteerd en wordt een vergelijking gemaakt met de uitkomsten uit het onderzoek van 2021. Het onderzoek omvat twee onderdelen:

Het eerste deel behelst een telefonisch onderzoek naar de bereidheid van verhuurmakelaars om woningzoekenden op grond van seksuele gerichtheid, nationaliteit of met een migratieachtergrond te discrimineren. Deze 'mystery calls' zijn uitgevoerd door De Onderzoekfabriek. Het doel was om te achterhalen of verhuurmakelaars bereid zijn om, als hun opdrachtgevers daarom vragen, bij het toewijzen van woningen te discrimineren op seksuele gerichtheid, nationaliteit of migratieachtergrond. Het tweede deel behelst een schriftelijk onderzoek (per e-mail) naar discriminatie van woningzoekenden op grond van seksuele gerichtheid, nationaliteit of migratieachtergrond in de praktijk. Via een 'mystery mailing' is nagegaan in hoeverre er bij het verhuren van particuliere huurwoningen in de praktijk gediscrimineerd wordt op migratieachtergrond, nationaliteit of seksuele gerichtheid.

RESULTATEN VRAAG 1 : In hoeverre zijn verhuurmakelaars in Arnhem bereid om bij de woonruimtebemiddeling te discrimineren op migratieachtergrond, seksuele gerichtheid of op het al dan niet zijn van een internationale student? De resultaten van de mystery calls laten zien dat :

- 48% van de gebelde verhuurmakelaars in Arnhem bereid is om op verzoek van de opdrachtgever te discrimineren op migratieachtergrond;
- 72% van de gebelde verhuurmakelaars bereid is om te discrimineren op seksuele gerichtheid;
- 85% van de gebelde verhuurmakelaars/vastgoedbeheerders bereid is om internationale studenten te discrimineren.

Ten opzichte van het onderzoek in 2021 is het aandeel verhuurmakelaars dat bereid is te discrimineren op migratieachtergrond gelijk gebleven. Het aandeel verhuurmakelaars dat bereid is te discrimineren op seksuele gerichtheid is met 3% toegenomen. Ten opzichte van 2021 geven meer verhuurmakelaars aan dat ze formeel niet op het discriminerende verzoek kunnen ingaan, maar dat ze wel bereid zijn om indirect aan het verzoek mee te werken. Bijvoorbeeld door middel van het toepassen van een 'streng selectie' en/of het voor het inplannen van een bezichtiging opvragen van extra informatie bij de kandidaten.

RESULTATEN VRAAG 2 : In hoeverre vindt tijdens het verhuurproces van particuliere huurwoningen in Arnhem discriminatie van woningzoekenden

plaats op basis van migratieachtergrond of seksuele gerichtheid? Op basis van het uitgevoerde onderzoek kan geconcludeerd worden dat woningzoekenden met een niet-Nederlands klinkende naam of een homoseksuele gerichtheid bij de eerste selectie van wel/niet mogen bezichtigen in Arnhem niet worden benadeeld. Uit de tests met internationale studenten blijkt dat internationale studenten 17,1 procent minder kans hebben om uitgenodigd te worden voor een bezichtiging van een kamer dan Nederlandse studenten. Dit resultaat is echter niet statistisch significant. Door het lage aantal positieve reacties kan het resultaat op toeval berusten. Daarnaast zou het zo kunnen zijn dat de verhuurmakelaars minder vaak dan in het verleden discriminerende verzoeken krijgen van verhuurders van woningen. Over het algemeen zal een verhuurmakelaar alleen discriminerend selecteren als een verhuurder daarom vraagt. Een kanttekening die hierbij genoemd dient te worden is dat uitsluitend gekeken is naar discriminatie in het eerste stadium, namelijk naar de eerste reactie van de verhuurmakelaar in het proces om kandidaten te selecteren voor een bezichtiging. In latere fases van het verhuurproces kan uiteraard (alsnog) gediscrimineerd worden. De toegenomen vraag om extra informatie van kandidaten alvorens een selectie te maken van woningzoekenden die de woonruimte morgen bezichtigen valt daarbij op. De vraag om een introductiebrief op te sturen (in sommige gevallen met foto) of een profiel in te vullen, maakt het mogelijk om te selecteren op basis van discriminerende

OPVALLENDE RESULTATEN: De resultaten van de mysterymailing zijn opvallend positief. Het opvallende resultaat kan verschillende oorzaken hebben. De resultaten zouden kunnen wijzen op een vergrote bewustwording onder de verhuurmakelaars en het aanpassen van hun werkwijze. De afgelopen jaren is er steeds meer aandacht voor (het tegengaan van) discriminatie op de particuliere huurmarkt, zowel vanuit overheden als de brancheorganisaties aan verhuurmakelaars.

LINK: <https://arnhem.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Document/d01a6639-5079-4cfe-a672-ac271f218ecd?documentId=292fb855-434b-4c54-9d3a-02fcd68be69b&agendaltemId=96a87ac4-1a93-4d28-9480-c4b6d02d8c4e>

TREFWOORDEN: Discriminatie

Etnische minderheden

Huisvesting

Woonruimteverdeling

Gelderland

Homoseksualiteit

Biseksualiteit

Praktijktests

CODE: 521.25

TITEL: Sfeerbezoeken 2025: Publicatie eerste kwartaal 2026

UITGAVE: Rotterdam : Panel Deurbeleid Rotterdam , 2026

SAMENVATTING: In dit verslag worden de bevindingen gepresenteerd van de sfeerbezoeken die in 2025 door antidiscriminatievoorziening RADAR in opdracht van het Panel Deurbeleid Rotterdam zijn georganiseerd binnen de Rotterdamse nachthoreca. De sfeerbezoeken waren gericht op het onderzoeken van de toelatingspraktijken binnen horecagelegenheden, met specifieke aandacht voor mogelijke vormen van discriminatie op basis van herkomst/huidskleur en geslacht. Het onderzoek richt zich, net als in voorgaande jaren, op de toegang tot uitgaansgelegenheden met een nachthorecavergunning en een portiersfunctie. In tegenstelling tot de

editie van 2024 is er in 2025 uitsluitend gekeken naar horecagelegenheden die zijn aangesloten als convenantpartner bij het Panel Deurbeleid. Hiermee ligt de focus volledig op ondernemingen die zich actief hebben verbonden aan de afspraken rondom een discriminatievrij deurbeleid. Tijdens deze editie zijn in totaal 14 horecagelegenheden onderzocht. De sfeerbezoeken bestonden uit mystery guest bezoeken, waarbij verschillende groepen zich als reguliere bezoekers aanboden bij de geselecteerde ondernemingen. Naast de toelatingsbeslissing is ook gekeken naar aanvullende aspecten zoals de zichtbaarheid van huisregels, de controle op legitimatie, de houding van de portier en de gronden die werden opgegeven bij een eventuele weigering. In totaal zijn er 224 individuele bezoeken afgelegd, waarvan 49 resulteerde in een weigering. Dit komt neer op een weigeringspercentage van 21,9 procent. In vergelijking met 2024, waarin bij 285 bezoeken 26 weigeringen werden geregistreerd (9,1 procent), is sprake van een forse toename van het aandeel weigeringen bij convenantpartners. Deze stijging is opvallend, aangezien in beide jaren convenantpartners zijn onderzocht en de onderzoeksopzet vergelijkbaar is gebleven. Dit wijst erop dat de verschillen niet verklaard kunnen worden door een andere samenstelling van de onderzochte locaties, maar samenhangen met veranderingen in de feitelijke toelatingspraktijk. De analyse van de weigeringen in 2025 laten zien dat deze niet gelijkmatig zijn verdeeld over de verschillende groepen. Met name licht getinte groepen en combinatiegroepen worden relatief vaak geweigerd. Samen zijn deze groepen verantwoordelijk voor 83,7% van alle geregistreerde weigeringen. Dit patroon sluit aan bij de bevindingen uit eerdere onderzoeksjaren en Bevestigt dat verschillen in toelatingsuitkomsten een structureel karakter hebben. Het ontbreken van vrouwen wordt wel eens als reden gegeven voor het niet toelaten tot een onderneming. De resultaten laten zien dat de aanwezigheid van vrouwen binnen een licht getinte en zwarte groep geen beschermend effect heeft op de toelatingskans. Dit wijst erop dat het belang van de combinatie huidskleur en geslacht doorslaggevend is op het toelatingsbeleid. Naast de uitkomsten van toelating en weigering bieden de sfeerbezoeken inzicht in de wijze waarop selectie aan de deur plaatsvindt. Daarbij springen twee bevindingen in het bijzonder in het oog:

Legitimeren: Bij 30,4 procent van de bezoeken werd gevraagd om legitimatie. Deze legitimatieverzoeken werden uitsluitend aan mannen gericht. Bovendien was er bij geen enkele locatie sprake van een situatie waarin alle bezoekers standaard om legitimatie werd gevraagd. Legitimeren werd daarmee selectief en niet-uniform toegepast en fungeerde feitelijk als onderdeel van het selectieproces. Zichtbaarheid van huisregels: Huisregels waren slechts bij 43,3 procent van de bezoeken zichtbaar voor de bezoeker. In 56,7 procent van de gevallen ontbrak zichtbare informatie over het deurbeleid. Dit beperkt de transparantie en maakt het voor bezoekers moeilijk om vooraf te begrijpen op basis waarvan toelatingsbeslissingen worden genomen.

LINK: <https://gemeenteraad.rotterdam.nl/Reports/Document/c09aeae1-98ba-44f1-a20c-b1a67dc34bfd?documentId=ba630b55-b1ac-4373-a72a-833473321050>

TREFWOORDEN: Rotterdam
Etnische minderheden
Discriminatie
Horeca
Klachtbehandeling
Meldpunten
Praktijktests
CODE: 425.26

TITEL: Sfeerbezoeken september 2024: Panel Deurbeleid Rotterdam

UITGAVE: Rotterdam : Panel Deurbeleid Rotterdam , 2025

SAMENVATTING: In dit verslag worden de bevindingen gepresenteerd van de sfeerbezoeken die in 2024 door antidiscriminatievoorziening RADAR in opdracht van het Panel Deurbeleid Rotterdam zijn georganiseerd binnen de Rotterdamse nachthoreca. De sfeerbezoeken, uitgevoerd op vrijdag 26 en zaterdag 27 september 2024, waren gericht op het onderzoeken van de toelatingspraktijken binnen horecagelegenheden, met specifieke aandacht voor mogelijke vormen van discriminatie op basis van herkomst/huidskleur en geslacht. Het onderzoek wordt jaarlijks uitgevoerd door het Panel Deurbeleid Rotterdam en richt zich op de toegang tot uitgaansgelegenheden met een nachthorecaverGUNningen een portiersfunctie. Na de eerste nulmeting in 2022, die plaatsvond na de heropening van de horeca na Covid-19, is er dit jaar voor gekozen om het onderzoek uit te breiden naar horecagelegenheden die niet aangesloten zijn bij het Panel Deurbeleid. Zo wordt er voor de convenantpartners een gelijk speelveld gecreëerd. Deze uitbreiding maakt het mogelijk om breder zicht te krijgen in het deurbeleid van zowel convenantpartners als niet-convenantpartners. Tijdens deze bezoeken zijn 26 nachthorecagelegenheden onderzocht. Naast de toelatingspraktijk zijn ook de controle op legitimatie en de zichtbaarheid van huisregels meegenomen in de beoordeling. Dit onderzoek beoogt inzicht te geven in de mate waarin de horeca in Rotterdam toegankelijk is voor alle bezoekers, ongeacht hun etnische achtergrond of geslacht, en draagt zo bij aan een inclusievere gastvrije stad. Het onderzoek laat zien dat er aanzienlijke verschillen bestaan in de toegankelijkheid van de horeca op basis van herkomst/huidskleur en geslacht. Met een gemiddeld weigeringspercentage van 15,4 procent zijn de verschillen tussen convenantpartners en niet-convenantpartners opvallend. Convenantpartners weigeren minder vaak bezoekers (9,1 procent) dan niet-convenantpartners (24,7 procent), wat suggereert dat convenantpartners meer aandacht besteden aan een inclusiever deurbeleid. Toch zijn er bij beide groepen nog aanzienlijke verbeteringen mogelijk. Groepen mysteryguests met een donkere huidskleur en combinatiegroepen met mysteryguests met verschillende huidskleuren ondervonden de meeste weigeringen, met respectievelijk 17,6 en 20,6 procent. In contrast daarmee werden witte duo's slechts bij 4 procent van de bezoeken geweigerd. Deze cijfers wijzen op een structureel nadeel voor personen met een niet-witte huidskleur. De samenstelling van de groep bleek uiteindelijk geen invloed te hebben op het wel of niet toegelaten worden tot een horecagelegenheid. Een vrouw laten aansluiten bij een groep met mannen heeft niet geleid tot minder weigeringen. Dit geeft aan dat de aanwezigheid van een vrouw (terwijl de afwezigheid van een vrouw vaak wordt gebruikt als reden om de toegang te weigeren), niet voldoende is om te worden toegelaten. Daarnaast speelt ook het gebrek aan transparantie een belangrijke rol. Bij bijna driekwart (74,7 procent) van de horecagelegenheden waren de huisregels niet zichtbaar voor bezoekers. Hoewel legitimatie slechts bij 43,6 procent van de bezoeken werd gevraagd, werden donkere en lichtgetinte testpersonen hier aanzienlijk vaker mee geconfronteerd dan witte bezoekers. Dit wijst op een selectieve toepassing van de legitimatie-eis, wat opnieuw wijst op ongelijke behandeling. Aan vrouwen werd dit in slechts 1,9 procent van de gevallen gevraagd.

LINK: <https://gemeenteraad.rotterdam.nl/reports/document/134ddc05-7c8c-41a4-ac3f-677de41de19e?documentId=c66e027b-f92c-4795-8286-793f93e24ca8>

TREFWOORDEN: Rotterdam

Etnische minderheden
Discriminatie
Horeca
Klachtbehandeling
Meldpunten
Praktijktests
CODE: 425.25

TITEL: Zicht op jongeren met LVB. Wegwijzer jeugd en veiligheid

UITGAVE: Utrecht : Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV), 2025

SAMENVATTING: Deze infosheet voor professionals geeft praktische tips voor het herkennen van jongeren met een met een licht verstandelijke beperking (LVB). Professionals die in hun werk te maken krijgen met jongeren hebben behoefte aan meer kennis over LVB. Dit blijkt uit onderzoek van het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV). Nu worden LVB-jongeren vaak niet als zodanig herkend. De jongeren lijken volwassen, kunnen verbaal heel vaardig zijn en hun gebrek aan sociale vaardigheden en probleemoplossend vermogen heel goed verhullen. Volwassenen zijn daardoor geneigd ze te overschatten en dat leidt vaak tot probleemsituaties. Als de LVB van een jongere tijdig (h)erkend wordt, kan de juiste hulp worden ingezet om te voorkomen dat deze kwetsbare jongeren in de problemen komen. De infosheet 'Zicht op LVB-jongeren' geeft praktische tips. Bijvoorbeeld hoe je een LVB bij een jongere kunt herkennen en welke vragen je kunt stellen om een indruk te krijgen van zijn niveau. Ook worden tips gegeven voor de juiste communicatie en begeleiding om de LVB'er verder te helpen in zijn ontwikkeling.

LINK: <https://www.kennispleingehandictensector.nl/tips-tools/tools/infosheet-zicht-op-lvb-jongeren>

TREFWOORDEN: Jongeren
Gehandicapten
Hulpverlening
Geestelijke gezondheid
Welzijnswerk
CODE: 174.25

TITEL: Superdiversiteit & Discriminatie Is er een relatie tussen superdiversiteiten discriminatie op wijkniveau? [discriminatiewijzer.nl] { Rotterdam Inclusivity Project } (2026)

AUTEUR(S): Scholten, P.

Aly, A.

Dardou, L.

Kassogué, N.

UITGAVE: Rotterdam : Erasmus University Rotterdam, 2026

SAMENVATTING: Policy brief. Rotterdam is een superdiverse stad waarin de bevolkingssamenstelling voortdurend verandert en diversiteit zich uit in een complexe stapeling van herkomst, taal, religie, juridische status, opleiding en sociaaleconomische positie. In deze policy brief staat de vraag centraal hoe superdiversiteit op wijkniveau samenhangt met discriminatiebeleving en wat dit betekent voor wijkgericht antidiscriminatiebeleid. De analyse combineert kwantitatieve wijkdata uit het Rotterdam Inclusivity Project met 13 interviews in vier geselecteerde wijken (Katendrecht, Beverwaard, Vreewijk en Tarwewijk), gekozen op variatie in mediane inkomenspositie en diversiteitsindex. Centraal in deze policy brief staat de vraag wat deze superdiversiteit betekent voor

discriminatie en voor discriminatiebeleid op wijkniveau in Rotterdam. De centrale vraag die gesteld wordt is hoe de specifieke kenmerken van Rotterdamse wijken samenhangen met discriminatiebeleving in deze wijken en wat dit kan betekenen voor beleid ten aanzien van deze wijken? Om deze vraag te beantwoorden, zetten de auteurs kwantitatieve gegevens over discriminatie op wijkniveau vanuit het Rotterdam Inclusivity Project op een rij en zijn 13 interviews gehouden in 4 verschillende wijken. Op basis hiervan doen we een aantal aanbevelingen ten aanzien van de relatie tussen anti-discriminatiebeleid en wijkbeleid in Rotterdam.

Dit leidt tot een aantal centrale conclusies:

1. Superdiversiteit leidt niet automatisch tot normalisering van diversiteit en minder discriminatie. Sterker nog, de kwantitatieve analyse laat een duidelijke samenhang zien: meer wijkdiversiteit gaat gepaard met meer ervaren discriminatie. De zogenaamde 'normaliseringshypothese' (diversiteit als 'everyday commonplace') krijgt daarmee in Rotterdam op wijkniveau geen steun.
2. Structurele ongelijkheid kan samenhangen met discriminatiebeleving. De verwachte relatie tussen inkomensongelijkheid (Gini) en discriminatie wordt niet teruggevonden. Wel is er een helder patroon dat lage mediane inkomens samenhangen met meer discriminatie-ervaringen. Niet de interne spreiding van rijk en arm maar juist de algemeen sociaaleconomische positie van een wijk lijkt een belangrijke context factor te zijn voor discriminatiebeleving.
3. 'Zachte' indicatoren (cohesie en vertrouwen) hangen systematisch samen met discriminatie. Wijken met hoger ervaren cohesie minder discriminatie, maar dit kan mede samenhangen met meld- en spreeknormen ("in hechte wijken benoem je dit minder").

LINK: <https://discriminatiewijzer.nl/wp-content/uploads/2026/06/IDS-Discriminatie-en-wijken-5.0-v3.pdf>

TREFWOORDEN: Discriminatie

Nederland

Rotterdam

Gemeentelijke overheid

Minderhedenbeleid

Inburgering

Meldpunten

Wijken

CODE: 001.26

TITEL: HBSC 2021. Gezondheid en welzijn van jongeren in Nederland

AUTEUR(S): Boer, M.

Dorsselaer, S. van

Looze, M. de

Roos, S. de

Eijnden, R. van den

Lange, A. de

Monshouwer, K.

Huijnk, W.

Bogt, T. ter

Vollebergh, W.

Stevens, G.

UITGAVE: Utrecht : Universiteit Utrecht / Trimbos Instituut, 2022

SAMENVATTING: Editie 2021 van een onderzoek naar de gezondheid, welzijn en opvoeding van

jongeren in Nederland, verricht in het kader van het internationale onderzoek "Health Behaviour in School-aged Children " (HBSC) . Het HBSC-onderzoek richt zich op een breed scala aan thema's die in het leven van jongeren van belang zijn en onderzoekt deze in internationaal vergelijkend verband. Daarmee biedt het onderzoek een goed overzicht van de gezondheid en het welzijn van jongeren tussen 11 en 16 jaar in Nederland. G021. Het HBSC-onderzoek is kwantitatief, uitgevoerd met gestandaardiseerde vragenlijsten onder ruim 7.000 jongeren (1.525 in groep 8, 5.243 in het voortgezet onderwijs) van 11-16 jaar. De vragenlijsten worden op scholen in heel Nederland afgenomen, zodat de steekproef representatief is voor deze leeftijdsgroep. Onderzoek is uitgevoerd in 2021 (coronatiejaar). Het is de zesde editie. Vorige edities zijn uitgevoerd in 2017, 2013, 2009, 2005 en 2001. Bevindingen. De mentale gezondheid van meisjes in Nederland is tussen 2017 en 2021 sterk verslechterd. Emotionele problemen bij jongeren zijn de afgelopen vier jaar toegenomen. Het percentage meisjes in het voortgezet onderwijs met emotionele problemen is sterk gestegen: van 28% naar 43%. Onder meisjes uit groep 8 nam dit in deze periode toe van 14% naar 33%. Meisjes rapporteren in 2021 ook meer gedragsproblemen. Ook onder jongens is de mentale gezondheid gedaald. Het rapportcijfer dat meisjes en jongens voor hun leven geven, is nog nooit zo laag geweest als in 2021: gemiddeld een 7,1. Eerder was dit 7,4 en in 2001 een 8. In de afgelopen 20 jaar is het percentage jongeren dat druk door schoolwerk ervaart verdriedubbeld. In 2001 gaf 16% van de jongeren in het voortgezet onderwijs aan dat zij (nogal) veel druk ervaren door schoolwerk. In 2021 is dit 45%. Jongeren in Nederland hebben goede sociale relaties met hun ouders, klasgenoten en vrienden. Meisjes in het voortgezet onderwijs zijn minder positief geworden over de steun van vrienden, de sfeer tussen klasgenoten en hun relatie met leraren. Onder meisjes is het percentage problematisch sociale media-gebruikers tussen 2017 en 2021 gestegen van 2% naar 5%. Roken en alcoholgebruik onder jongeren nam lange tijd af, maar dat is nu niet meer zo. Het percentage jongeren dat rookt of drinkt, is in 2021 nog steeds te hoog. Zo heeft van de 15- en 16-jarigen in 2021 respectievelijk 42% en 60% in de laatste maand gedronken. In 2021 heeft één op de tien jongeren in de afgelopen maand gerookt. Jongens en meisjes roken en drinken nu evenveel.

ATTITUDE TEN OPZICHTE VAN HOMOSEKSUALITEIT: Waar op het gebied van seksualiteit al sinds 2009 geen veranderingen meer zichtbaar zijn in het percentage jongeren dat ooit seks heeft gehad en het gebruik van anticonceptie in de laatste vier jaar stabiel is gebleven, zien we – alleen onder meisjes – in de laatste 4 jaar wel veranderingen in de houding ten aanzien van homoseksualiteit. Terwijl het percentage meisjes in het voortgezet onderwijs dat een positieve houding heeft ten aanzien van homoseksualiteit tussen 2017 en 2021 is toegenomen van 69 naar 77 procent, is dit percentage onder jongens in het voortgezet onderwijs stabiel gebleven in deze periode. Jongens zijn veel minder positief over homoseksualiteit dan meisjes. Minder dan 40 procent van de jongens heeft in 2021 een positieve houding ten aanzien van homoseksualiteit. Ook is het percentage jongeren dat in 2021 aangeeft op school eerlijk te kunnen vertellen over homoseksualiteit alleen onder meisjes in het voortgezet onderwijs toegenomen. Vergelijkbare sekseverschillen werden gevonden in eerder onderzoek. Deze stagnering onder jongens is potentieel problematisch, omdat het negatieve gevolgen heeft voor de mentale gezondheid van lhbt-jongeren wanneer zij niet open kunnen zijn over hun seksuele geaardheid of geconfronteerd worden met negatieve reacties. Het beeld dat de sociale veiligheid en acceptatie van homoseksualiteit niet zondermeer is toegenomen in

de laatste jaren zien we ook terug in andere onderzoeken. Zo blijkt bijvoorbeeld dat de mate waarin lhbt-jongeren zich veilig voelen op school tussen 2018 en 2021 is verslechterd (2022). Ook in de algehele bevolking is de houding ten aanzien van homoseksualiteit in de laatste jaren niet nog positiever geworden.

LINK: <https://www.scp.nl/documenten/2022/09/14/gezondheid-en-welzijn-van-jongeren-in-nederland---hbsc-2021>

TREFWOORDEN: Opvoeding

Gezondheid

Leefsituatie

VO - Voortgezet onderwijs

Basisonderwijs (Primair-)

Leerlingen

Etnische minderheden

Homoseksualiteit

Seksualiteit

Biseksualiteit

Transseksualiteit

CODE: 174.22

TITEL: Wet toezicht gelijke kansen bij werving en selectie: Wetsvoorstel en Memorie van Toelichting

UITGAVE: Den Haag: Tweede Kamer der Staten-Generaal, 2026

SAMENVATTING: Tekst en Memorie van toelichting bij de "Wet toezicht gelijke kansen bij werving en selectie". Dit initiatiefwetsvoorstel moet discriminatie bij sollicitaties tegengaan en gelijke kansen op werk bevorderen. Werkgevers en bemiddelingsbureaus moeten een werkwijze ontwikkelen en gebruiken, die ervoor zorgt dat kandidaten objectief worden beoordeeld. De Nederlandse Arbeidsinspectie krijgt de bevoegdheid om hierop toezicht te houden en zo nodig sancties op te leggen. Kleine bedrijven met maximaal 25 werknemers vallen buiten de wet, om administratieve lasten te beperken. De Arbeidsomstandighedenwet (Arbowet) en de Wet allocatie arbeidskrachten door intermediairs (Waadi) worden voor dit wetsvoorstel aangepast. Het voorstel is een aangepaste versie van de Wet toezicht gelijke kansen bij werving en selectie (Kamerstukdossier 35673), die 26 maart 2024 door de Eerste Kamer werd verworpen.

LINK WETSBOOSRETL: <https://www.tweedekamer.nl/downloads/document?id=2026D09374>

LINK MvT: <https://www.tweedekamer.nl/downloads/document?id=2026D09374>

ADVIES RAAD VAN STATE: <https://www.raadvanstate.nl/adviezen/@156847/w12-26-00058-iii/>

TREFWOORDEN: Discriminatie

Arbeid - Werkgelegenheid

Werving & selectie

Discriminatiebestrijding

Uitzendbureaus

Antidiscriminatiebeleid

CODE: 411.26

TITEL: Monitor Sportakkoord II: voortgangsrapport 'een groter bereik'

AUTEUR(S): Rappange, D.

Kwaasteniet, R. de

Baggen, W.
Bronkhorst, P.
Pulles, I.
Wessels, W.
Hoekman, R.

UITGAVE: Utrecht : Mulier Instituut, 2025

SAMENVATTING: Rapportage in het kader van de monitoring van het Sportakkoord II (2023-2026), een akkoord tussen het Ministerie van VWS, VSG/VNG, NOC*NSF en POS (de strategische partners) met als doel om sport en bewegen voor iedereen toegankelijk, leuk en veilig te maken. Het Mulier Instituut monitort de voortgang van SAIL.

In dit rapport worden de ontwikkelingen beschreven op de ambitie om het bereik van de sport te vergroten. Dit betekent dat meer mensen zich aangesproken en uitgenodigd voelen te gaan sporten en sport te beleven. Hieronder vallen de thema's Inclusie & Diversiteit en Vaardig in bewegen.

Dit voortgangsrapport heeft onder meer aandacht voor: sporten voor mensen met een handicap; de gevolgen van het wegvallen van leraren lichamelijke opvoeding vanuit de Brede Regeling Combinatiefuncties; het ontwikkelen van vernieuwend sport- en beweegaanbod om de sportdeelname van jongeren te vergroten en sportuitval te verminderen; de ontwikkelingen rond het stimuleren van bewegen bij de jongste jeugd (0-4 jaar).

In het rapport worden de ontwikkelingen beschreven op de ambitie om het bereik van de sport te vergroten. Een landelijk beeld wordt gegeven van de mate waarin gemeenten de randvoorwaarden hebben gecreëerd om de ambities van SAIL te realiseren. Ook richten de onderzoekers zich op de rol van de strategische partners van SAIL: het ministerie van VWS, NOC*NSF, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) / Vereniging Sport en Gemeenten (VSG) en het Platform Ondernemende Sportaanbieders (POS). Daarnaast wordt ingegaan op de ontwikkelingen van de langtermijnindicatoren die horen bij de gemonitorde thema's. Het realiseren van de ambities en bijbehorende opgaven van SAIL krijgt gestalte vanuit lokale sportakkoorden. Maar dat kan alleen als strategische partners van SAIL daar de juiste condities voor creëren, via de werkafspraken die zij maken en uitvoeren. En als de lokale randvoorwaarden in gemeenten op orde zijn. In dit rapport wordt een landelijk beeld gegeven van de mate waarin gemeenten die randvoorwaarden hebben gecreëerd. Daarnaast wordt inzicht gegeven in de voortgang op de thema's Inclusie & Diversiteit en Vaardig in bewegen. Hierbij is er aandacht voor de rol van de strategische partners van SAIL en voor de ontwikkelingen op de langtermijnindicatoren die horen bij deze thema's.

Conclusies:

Het merendeel van de gemeenten realiseert de randvoorwaarden die nodig zijn voor de ambities van Sportakkoord II (SAIL). En meer kinderen krijgen de kans vaardig te worden in sporten en bewegen. Aan de andere kant constateren de onderzoekers van dit rapport dat inclusie nog zeker niet de norm is. Ook op het gebied van bewegende jeugd zijn nog veel stappen te zetten.

Nog geen langetermijneffect, maar wel goede basis

De effecten op langetermijnindicatoren zijn, zoals verwacht, nog niet zichtbaar. Zo bestaan er nog flinke verschillen in het voldoen aan de beweegrichtlijnen en wekelijkse sportdeelname. Naar sociaaleconomische status, fysieke beperking of aandoening en herkomst. Lang niet alle kinderen en jongeren sporten wekelijks. De geboekte resultaten vanuit SAIL vormen wel een goede basis voor de toekomst.

Merendeel gemeenten heeft randvoorwaarden op orde. Drie kwart van de gemeenten heeft een kernteam dat de regie voert voor de uitvoering van het lokale sportakkoord. Daarnaast hebben bijna alle gemeenten een coördinator sport en preventie die lokaal de verbinding legt tussen de domeinen sport en preventie. Ook wordt er meer samengewerkt op lokaal niveau. Zo zijn ondernemende sportaanbieders vaker betrokken bij de uitvoering van de lokale sportakkoorden. Ook zijn er steeds meer gemeenten die clubs ondersteunen.

Opvallend is dat niet alle gemeenten over een kernteam beschikken, ondanks dat dit een voorwaarde is om budget te ontvangen. Daarnaast moet er nog meer oog komen voor gelijke vertegenwoordiging en mogelijkheden voor sportverenigingen en ondernemende aanbieders.

Hoewel het aantal gemeenten met een plan van aanpak voor sociale veiligheid is toegenomen, heeft een ruime meerderheid dat nog niet gerealiseerd.

Aandacht voor inclusie en diversiteit, maar nog lange weg te gaan

Er zijn verschillende goede ontwikkelingen binnen het thema Inclusie & Diversiteit. De beleidsaandacht voor financiële toegankelijkheid tot sporten en bewegen is toegenomen. Iedere gemeente heeft verschillende financiële regelingen. Maar veel mensen vinden de kosten van sporten nog te hoog. Dit vraagt dus blijvende aandacht, zowel binnen de uitvoering van SAll als daarbuiten.

Merendeel gemeenten heeft randvoorwaarden op orde

Een kwart van de gemeenten heeft een kernteam dat de regie voert voor de uitvoering van het lokale sportakkoord. Daarnaast hebben bijna alle gemeenten een coördinator sport en preventie die lokaal de verbinding legt tussen de domeinen sport en preventie. Ook wordt er meer samengewerkt op lokaal niveau. Zo zijn ondernemende sportaanbieders vaker betrokken bij de uitvoering van de lokale sportakkoorden. Ook zijn er steeds meer gemeenten die clubs ondersteunen.

Opvallend is dat niet alle gemeenten over een kernteam beschikken, ondanks dat dit een voorwaarde is om budget te ontvangen. Daarnaast moet er nog meer oog komen voor gelijke vertegenwoordiging en mogelijkheden voor sportverenigingen en ondernemende aanbieders.

Hoewel het aantal gemeenten met een plan van aanpak voor sociale veiligheid is toegenomen, heeft een ruime meerderheid dat nog niet gerealiseerd.

Aandacht voor inclusie en diversiteit, maar nog lange weg te gaan

Er zijn verschillende goede ontwikkelingen binnen het thema Inclusie & Diversiteit. De beleidsaandacht voor financiële toegankelijkheid tot sporten en bewegen is toegenomen. Iedere gemeente heeft verschillende financiële regelingen. Maar veel mensen vinden de kosten van sporten nog te hoog. Dit vraagt dus blijvende aandacht, zowel binnen de uitvoering van SAll als daarbuiten.

Een ander voorbeeld is het anti-discriminatieprogramma Onze Club Is Van Iedereen (OCIVI). Dat is een belangrijke pijler om de sociale toegankelijkheid te vergroten. Er maakten al meer dan 1.500 sportaanbieders gebruik van de interventies. Maar toch blijkt dat aanbieders antidiscriminatie en inclusie niet als prioriteiten zien.

Nieuwe aanpak om jeugd 'beweegwijs' te maken

Om meer kinderen en jongeren in beweging te krijgen, werkten partijen vanuit SAll vooral aan het verbeteren van motoriek. Maar er is een meer integrale aanpak nodig. De partners van SAll richten zich daarom voortaan op 'beweegwijsheid'. Kinderen leren dan niet alleen goed bewegen, maar ook wat het best bij hen past. En waarom en waar ze dat kunnen doen. Om dit te bereiken moeten sport, school, openbare ruimte en thuis goed op elkaar aansluiten. Zodat elk kind mee kan doen, ongeacht achtergrond.

LINK:

<https://www.kennisbanksportenbewegen.nl/?file=12460&m=1761921411&action=file.download>

TREFWOORDEN: Participatie

Sport

Gehandicapten

Discriminatie

Overheidsbeleid

Antidiscriminatiebeleid

Diversiteitsbeleid

CODE: 551.24

TITEL: Onder de regenboog; het verband tussen sociale veiligheid en mentaal welzijn van LHBT-personen in Groningen.

AUTEUR(S): Andriessse, R.

UITGAVE: Groningen : RU Groningen, 2024

SAMENVATTING: Scriptie, Rijksuniversiteit Groningen MSc Sociologie. Voor deze scriptie is onderzoek gedaan naar de sociale veiligheid en het mentaal welzijn van LHBT -personen in de gemeente Groningen. De onderzoeksvraag luidt als volgt: "Hoe is

het gesteld met de sociale veiligheid van LHBT-personen in de gemeente Groningen en wat is het effect van de sociale veiligheid op hun mentale welzijn?”. Aanvullend zijn vijf deelvragen opgesteld. Om de onderzoeksvragen te beantwoorden is een vragenlijst ontwikkeld en verspreid onder LHBT-personen in de gemeente Groningen. Aan de hand van de data die is verzameld aan de hand van hiërarchische regressieanalyses werden negen hypothesen getoetst. Uit de analyse blijkt dat sociale veiligheid een belangrijke voorspeller is van het mentaal welzijn van de LHBT-gemeenschap in Groningen. Oftewel, LHBT-personen die een hogere mate van sociale veiligheid ervaren, ervaren ook een hogere mate van mentaal welzijn. Er is in de resultaten van het onderzoek geen bewijs gevonden dat biseksuele personen, gender nonconform presenterende personen en LHBT-personen uit rurale woonplekken een slechter mentaal welzijn hebben dan mono-seksuele, genderconforme of in stedelijk woonachtige LHBT-personen. Uit het onderzoek blijkt wel dat transgender personen significant minder mentaal welzijn hebben dan cisgender LHB-personen. Bovendien is er gevonden dat dit deels verklaard kan worden door sociale veiligheid. Een opvallende bevinding is dat leeftijd een belangrijkere verklaring blijkt te zijn voor verschillen in mentaal welzijn en sociale veiligheid dan biseksualiteit, gender non-conformiteit en ruraliteit van de woonplek. Ten slotte heeft dit onderzoek het belang van sociale veiligheid voor het mentaal welzijn van LHBT-personen, in het bijzonder transgender personen onderstreept.

LINK: <https://gmwpublic.studenttheses.ub.rug.nl/4416/1/DefinitieveScriptieRMAS5358698.pdf>

TREFWOORDEN: Homoseksualiteit

Geweld

Transseksualiteit

Groningen

Discriminatie

CODE: 005.24

TITEL: Veiligheid en welzijn LHBT-personen in Gemeente Groningen. Onderzoeksrapport

AUTEUR(S): Andriessse, R.

UITGAVE: 2024

SAMENVATTING: Dit onderzoek is als basis gebruikt voor de scriptie voor de Master Sociologie aan de Rijksuniversiteit Groningen. Dit rapport bestaat dus uit twee delen. Het eerste deel beschrijft de resultaten van het onderzoek dat is gedaan als vervolg op het onderzoek uit 2016 van het COC Groningen & Drenthe. Het tweede deel van dit rapport betreft de resultaten en conclusie van de scriptie. Er is in mei en juni van 2024 een vragenlijst verspreid onder inwoners van de gemeente Groningen (zie bijlage 1). De vragenlijst is breed uitgezet onder de LHBT-gemeenschap in de gemeente Groningen en was beschikbaar in het Nederlands en Engels. Met de vragenlijst zijn in totaal 548 personen bereikt. Daarvan hebben 303 respondenten de gehele vragenlijst ingevuld. Na opschoning van de data bleven er 283 respondenten over². Om de resultaten van dit onderzoek te kunnen vergelijken met het onderzoek van COC Groningen & Drenthe uit 2016 is de dataset van 2016 opgeschoond door respondenten die hebben aangegeven in een andere gemeente dan in de gemeente Groningen te wonen te verwijderen uit de dataset, daardoor bleven 135 respondenten over van de 364.

Deelvraag 1: In hoeverre kan het mentaal welzijn van LHBT-personen worden verklaard door sociale veiligheid?

Uit de bevindingen van dit onderzoek blijkt dat sociale veiligheid een sterk positief effect heeft op het mentaal welzijn van LHBT -personen in Groningen. LHBT-personen die meer sociale veiligheid ervaren,

hebben over het algemeen een beter mentaal welzijn. Deze bevindingen bevestigen de recent ontwikkelde sociale veiligheidstheorie van Diamond & Alley (2022), die stelt dat een gebrek aan sociale veiligheid een cruciale factor is in het mentaal welzijn van LHBT-personen. Volgens deze theorie heeft een gebrek aan signalen van sociale veiligheid, zowel objectief (zoals de afwezigheid van genderneutrale toiletten) als subjectief (zoals het gevoel van acceptatie), een grotere invloed op het mentaal welzijn van LHBT-personen dan stress door directe discriminatie. Dit is een belangrijke aanvulling op de minderheidsstresstheorie van Meyer (2003), die vooral focust op blootstelling aan discriminatie en minderheidsstressoren. Doordat dit onderzoek bewijs heeft gevonden voor de belangrijke rol van sociale veiligheid in het bevorderen van mentaal welzijn bij LHBT-personen, draagt het bij aan de wetenschappelijke literatuur.

Deelvraag 2: Kan de mate van sociale veiligheid verschillen in mentaal welzijn tussen biseksuele personen en mono-seksuele personen verklaren?

Dit onderzoek heeft geen significant verschil gevonden in mentaal welzijn tussen biseksuele personen en mono-seksuele personen, terwijl dit wel verwacht werd op basis van de theorie. Er werd ook geen significant verschil gevonden in de mate van sociale veiligheid. Er werd wel verwacht dat biseksuele personen minder sociale veiligheid zouden ervaren dan mono-seksuele personen, omdat biseksuele personen vaker te maken krijgen met sociale dreiging zoals vooroordelen. Daarnaast hebben biseksuele personen minder toegang sociale veiligheid, omdat zij zich vaak niet thuis voelen binnen de LHBT-gemeenschap. Mogelijk is de minderheidsstresstheorie toch een betere verklaring voor de verschillen in mentaal welzijn tussen biseksuele en mono-seksuele personen dan sociale veiligheid. Het zou kunnen dat minderheidsstressoren, zoals interne bifobie en het excessief meemaken van (met name seksueel) geweld meer invloed heeft op het mentaal welzijn van biseksuele personen dan het gebrek aan signalen van sociale veiligheid.

Deelvraag 3: Kan de mate van sociale veiligheid verschillen in mentaal welzijn tussen transgender personen en

cisgender LHB-personen verklaren? Uit het onderzoek blijkt dat transgender personen een significant lager mentaal welzijn hebben dan cisgender LHB-personen. Dit bevestigt de verwachting vanuit de theorie. Toch is het zorgwekkend dat transgender personen, in een steekproef van LHB-personen, die ook een verhoogd risico hebben op een laag mentaal welzijn, alsnog slechter scoren. Het onderzoek toont aan dat sociale veiligheid (deels) kan verklaren waarom transgender personen lager scoren op mentaal welzijn dan cisgender LHB-personen. Dit past bij de verwachting dat transgender personen vanwege de lagere maatschappelijke acceptatie van transgenderidentiteit minder sociale veiligheid ervaren. Zij krijgen dan ook vaker te maken met sociale afkeuring, ontkenning en invalidatie van hun identiteit en zijn vaker eenzaam en sociaal geïsoleerd waardoor ze minder toegang hebben tot sociale veiligheid.

Deelvraag 4: Kan de mate van sociale veiligheid verschillen in mentaal welzijn tussen gender non-conform presenterende en gender-conforme personen presenterende verklaren? Er is geen bewijs gevonden dat gender non-conformiteit samenhangt met een lager mentaal welzijn en/of lagere sociale veiligheid. Dit is niet in lijn met de verwachtingen op basis van de literatuur. Eerder onderzoek heeft namelijk aangetoond dat LHBT-personen die zich gender non-conform presenteren vaker mentale problemen hebben. Er is wel een mogelijk mediatie-effect van gender non-conformiteit op de relatie tussen transgenderidentiteit en sociale

veiligheid gevonden. Het effect van transgenderidentiteit op sociale veiligheid gaat deels via gender non-conformiteit. Respondenten die transgender zijn beschrijven hun expressie ook vaker als gender non-conform.

Deelvraag 5: Kan de mate van sociale veiligheid verschillen in mentaal welzijn tussen personen die wonen in rurale gebieden en personen die wonen in stedelijke gebieden verklaren? Hoewel in de literatuur bewijs bestaat dat LHBT-personen in rurale gebieden een slechter mentaal welzijn hebben dan LHBT-personen in stedelijke gebieden, is in dit onderzoek geen significant verschil gevonden. De mate van ruraliteit van de woonplek gaat daarnaast niet samen met een lagere sociale veiligheid. Er werd verwacht dat LHBT-personen minder sociale veiligheid zouden ervaren dan LHBT-personen die wonen in stedelijke gebieden vanwege een lagere acceptatiegraad van LHBT-personen in rurale gebieden en de dominante aanwezigheid van conservatieve sociale normen. Daarnaast zijn er in rurale gebieden vaak minder faciliteiten voor LHBT-personen om elkaar te ontmoeten. Bestaand onderzoek naar verschillen tussen stedelijkheid en ruraliteit op mentaal welzijn van LHBT-personen geeft wisselende uitkomsten, zo vinden sommige studies meer mentale klachten bij LHBT-personen in stedelijke gebieden in plaats van rurale gebieden. Het Amerikaanse onderzoek van Rickard & Yancey (2018) vond dat LHBT-personen uit rurale gebieden vaker slachtoffer werden van discriminatie, minder vaak uit de kast waren en minder sociale steun vonden dan LHBT-personen uit de stad. Echter, wat zij ook vonden was dat LHBT-personen uit rurale gebieden zich meer identificeren met religieuze overtuigingen. Mogelijk speelt religie een belangrijkere rol dan ruraliteit. Dit zou kunnen verklaren waarom er geen significant effect is gevonden in dit onderzoek. In de provincie Groningen woont namelijk het laagste percentage religieuze personen in Nederland.

LINK: <https://gmwpublic.studenttheses.ub.rug.nl/4416/1/DefinitieveScriptieRMAS5358698.pdf>

TREFWOORDEN: Homoseksualiteit

Geweld

Transseksualiteit

Groningen

Discriminatie

CODE: 005.24

ITEL: Samenwerken voor respect in Gorinchem. Aanpak antidiscriminatiebeleid

AUTEUR(S): Cadat-Lampe, M.

Slobbe, C. van

UITGAVE: Urecht : Movisie, 2024

SAMENVATTING: Deze brochure vormt een inspiratieboekjes waarin in woorden en beelden uitgelicht wordt hoe gemeente Gorinchem (Gorcum) haar antidiscriminatiebeleid vorm geeft. Makers van dit boekje spraken met de beleidsambtenaar en

Diversiteit en Inclusie in deze gemeente: wat zijn hun ervaringen en

uitdagingen in het opzetten van lokaal antidiscriminatiebeleid? Welke

activiteiten kun je zoal doen? En hoe zorgen deze gemeenten voor draagvlak?

Bestaat uit de volgende hoofdstukjes: . Positief beleid tegen polarisatie.

Uitdagingen en ambities. Tips voor andere gemeenten

LINK: <https://www.movisie.nl/sites/movisie.nl/files/2024-03/Gorinchem.pdf>

TREFWOORDEN: Gemeentelijke overheid

Antidiscriminatiebeleid

Discriminatie

Zuid-Holland

CODE: 328.24

TITEL: In de bus naar een discriminatievrije gemeente in Veenendaal. Aanpak antidiscriminatiebeleid gemeenten

AUTEUR(S): Cadat-Lampe, M.

Slobbe, C. van

UITGAVE: Urecht : Movisie, 2024

SAMENVATTING: Deze brochure vormt een inspiratieboekjes waarin in woorden en beelden uitgelicht wordt hoe gemeenten Veenendaal haar antidiscriminatiebeleid vorm geeft. Makers van dit boekje spraken met de beleidsambtenaren Diversiteit en Inclusie in deze gemeente. De gemeente Veenendaal wil een breed draagvlak scheppen voor een eigen Veenendaalse visie op diversiteit en inclusie (D&I). De aanpak kent drie sporen. Het eerste spoor bestaat uit personeelszaken, zoals de werving en selectieprocedure. Het tweede spoor gaat over inclusiever beleid en uitvoering, met aandacht voor sensitieve en toegankelijke communicatie. Het derde spoor is gericht op de samenleving, zoals het stimuleren van burgerinitiatieven rond diversiteit en inclusie. Bestaat uit de volgende hoofdstukjes: Het belang van lokaal antidiscriminatiebeleid. Voorbeelden van lokaal beleid. Rol van de ambtenaar. Tips

LINK: <https://www.movisie.nl/sites/movisie.nl/files/2024-03/Veenendaal.pdf>

TREFWOORDEN: Gemeentelijke overheid

Antidiscriminatiebeleid

Discriminatie

Utrecht (prov)

CODE: 328.24

TITEL: Verbinding tussen mensen in Diemen. Aanpak antidiscriminatiebeleid gemeenten

AUTEUR(S): Cadat-Lampe, M.

Slobbe, C. van

UITGAVE: Urecht : Movisie, 2024

SAMENVATTING: Deze brochure vormt een inspiratieboekjes waarin in woorden en beelden uitgelicht wordt hoe gemeente Diemen haar antidiscriminatiebeleid vorm geeft. Makers van dit boekje spraken met de beleidsambtenaar en Diversiteit en Inclusie in deze gemeente. In de gemeente Diemen is aandacht voor antidiscriminatiebeleid onderdeel van een breed en stevig pakket aan maatregelen, beleidskaders en acties rondom diversiteit en inclusie (D&I). Zo is in het coalitieakkoord expliciet beschreven dat er wordt samengewerkt met de lokale antidiscriminatievoorziening en zet de gemeente in op het vergroten van de meldingsbereidheid. Ook stagediscriminatie en straatintimidatie worden actief aangepakt. De ambitie is om antidiscriminatie te verankeren in alle lokale overheidsstructuren en processen. Bestaat uit de volgende hoofdstukjes: Het belang van lokaal antidiscriminatiebeleid. Rol van de ambtenaar. Tips voor andere gemeenten

LINK: <https://www.movisie.nl/sites/movisie.nl/files/2024-03/Diemen%20nieuw.pdf>

TREFWOORDEN: Gemeentelijke overheid

Antidiscriminatiebeleid

Discriminatie

Noord-Holland

CODE: 328.24

TITEL: Inhoud geven aan de gemengde wijk. Kennisfundament voor de stedelijke focusgebieden in het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid

AUTEUR(S): Uytterlinde, M.

Velden, J. van der

Engbersen, G.

UITGAVE: Den Haag : Wijkwijzer, 2024

SAMENVATTING: Kennisfundament. Het werken aan gemengde wijken is terug op de beleidsagenda. Zo

is de gemengde wijk een centraal doel in het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid. Er is groeiende zorg over concentraties van kwetsbare huishoudens in specifieke wijken en buurten. En ook de toenemende sociaaleconomische segregatie – arm en rijk wonen steeds meer gescheiden – geeft het vraagstuk nieuwe actualiteit. In dit kennisfundament "Inhoud geven aan de gemengde wijk" brengt WijkWijzer de belangrijkste kennis over dit thema bij elkaar, zowel de motieven als de valkuilen, de brede instrumentenkist en een stappenplan om gezamenlijk tot een afgewogen aanpak te komen. Nederland kent een lange traditie van het sleutelen aan de compositie van wijken. Ruim tien jaar geleden verdween de gemengde wijk van de beleidsagenda's als gevolg van economische crisis en een andere politieke wind. De laatste jaren is het vraagstuk echter weer actueel. Maatschappelijke veranderingen en nieuwe inzichten maken het nodig om met een frisse én scherpe blik te kijken naar de doelstellingen van gemengde wijken en naar het bijbehorende instrumentarium. Want naast oude vragen – zoals: wat is de juiste sociale en fysieke mix, welke korrelgrootte en woningtypen horen daarbij, wat zijn de sociale effecten van menging? – doemen ook nieuwe vragen op. Hoe creëren we balans tussen dragers en (zorg)vragers? Hoe realiseren we menging zonder verdringing? En hoe kan menging bijdragen aan respectvol en inclusief samenleven? In dit kennisfundament brengen de auteurs de belangrijkste kennis over dit thema voor je bij elkaar. De argumenten die voor menging pleiten, maar ook de waarschuwingen om dit middel niet ondoordacht in te zetten. Ondoordacht gebruik richt meer schade aan dan dat ze bewoners van wijken vooruit helpt en dichterbij elkaar brengt. Dit kennisfundament biedt een uitgebreide gereedschapskist om afgewogen te komen tot gemengde wijken op maat. De kernboodschap is: streef naar geleidelijke menging (gently gentrification) en stem daarbij een fysiek instrumentarium per situatie af met een sociaal en economisch instrumentarium. Dat levert de beste resultaten op voor iedereen.

LINK: <https://www.wijkwijzer.org/kennis/inhoud-geven-aan-de-gemengde-wijk/>

TREFWOORDEN: Huisvesting

Segregatie

Spreidingsbeleid

Etnische minderheden

Buurtbeschrijvingen

Nederland

CODE: 512.24